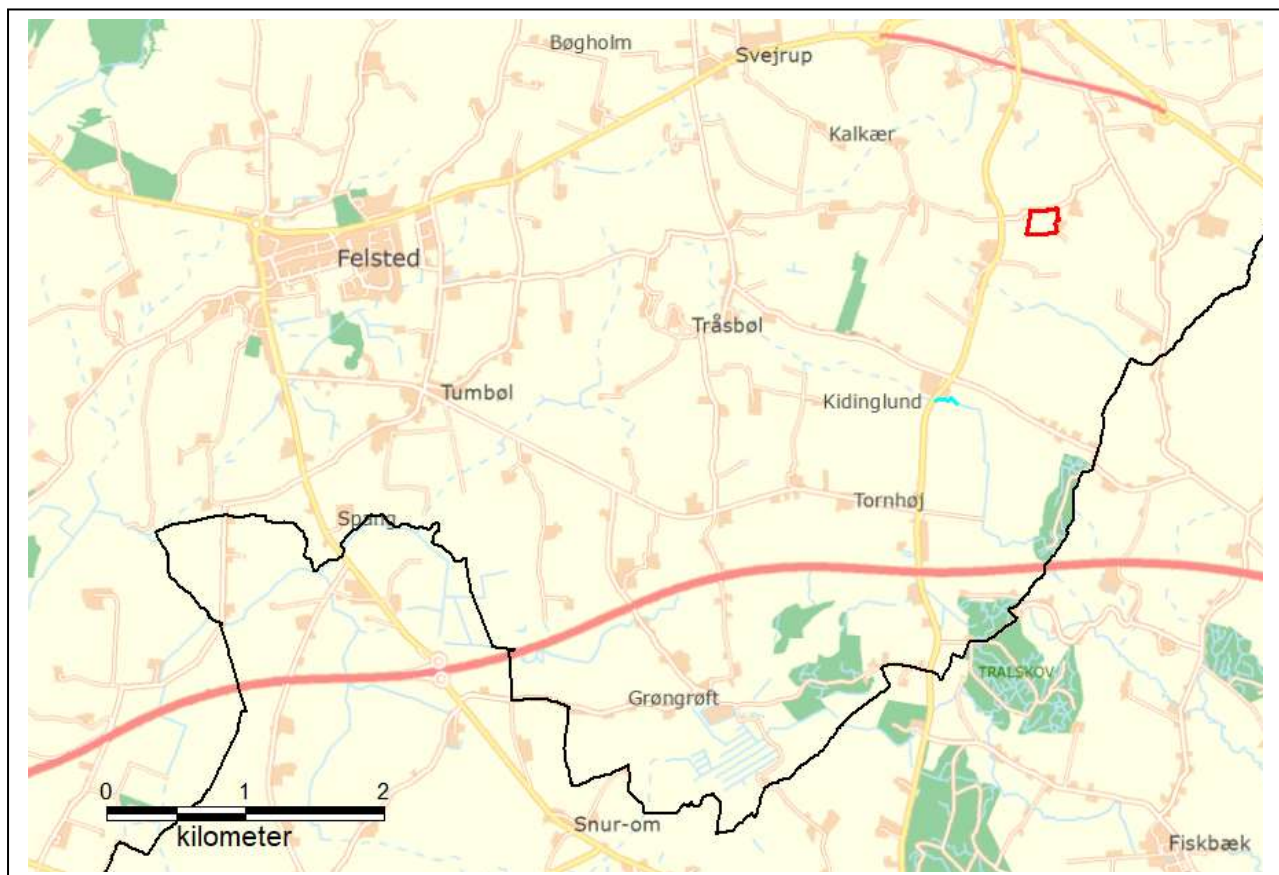

Udlejningsejendom v. Gerth Petersen
Kausager 6
6200 Aabenraa
CVR-NR: 3417009

Klima og Ressourcer
Kontaktperson: Susanne Roug Poniewozik
E-mail: SRP@rsyd.dk
Direkte tlf.: 7663 1803
KS: SRP
Dato: 6. januar 2021
Sagsnr.: 19/32652
Skabelonversion: 8

TILLADELSE TIL ERHVERVSMÆSSIG RÅSTOFINDVINDING

af rødbrændende ler gældende til den 8. januar 2031 på del af matr.nr. 32a Bovrup, Varnæs i Aabenraa Kommune.

Projektområdet er vist med rød markering

INDHOLDSFORTEGNELSE

1	Afgørelse.....	3
1.1	Tilladelse til erhvervsmæssig råstofindvinding	3
1.2	Før tilladelsen tages i brug	5
1.3	Ejerforhold.....	5
2	Sagens baggrund	5
2.1	Ansøgningens indhold	5
2.2	Beskrivelse	6
3	Vilkår.....	7
3.1	Omfang	7
3.2	Drift.....	8
3.3	Adgangsforhold og afstande.....	10
3.4	Forebyggelse af forurening, håndtering af affald, vandindvinding mv.	12
3.5	Efterbehandling m.m.....	13
4	Generelle bestemmelser	14
5	Sikkerhedsstillelse	16
6	Ansøgningsprocessen	17
6.1	Myndighedshøring.....	17
6.2	miljøvurderingsloven.....	19
6.3	Partshøring	20
7	Regionens vurdering af sagen	21
7.1	Lovgrundlag	21
7.2	Gennemgang af hensyn og vurderinger	21
8	Klagevejledning og underretning	29
8.1	Klagevejledning.....	29
8.2	Underretning om afgørelsen	30
9	Bilag	32
	Bilag 1 Oversigtskort	33
	Bilag 2 Graveplan	34
	Bilag 3 Efterbehandlingsplan	35
	Bilag 4 Screeningsafgørelse inkl. VVM-skema	36
	Bilag 5 Tilladelse til vejadgang til lergraveområde på matr. nr. 32a Bovrup, Varnæs og Supplerende vilkår vedr. tung trafik fra lergraveområder.....	37
	Bilag 6 Tilladelse til etablering af minivådområde.....	38

Bilag 7 Udtalelse fra Aabenraa Kommune	39
Bilag 8 Udtalelse fra Museum Sønderjylland.....	40

1 AFGØRELSE

Forud for meddelelse af denne tilladelse har Region Syddanmark vurderet, hvilke vilkår, der skal fastsættes, samt foretaget en hensynsafvejning i henhold til råstoflovens § 3.

Der redegøres i afsnit 7 nærmere for afvejningen af hensyn samt vurderingen af hvilke vilkår, indvindingen kræver.

Afgørelsen er truffet på baggrund af:

- råstofloven
- miljøvurderingsloven
- Region Syddanmarks Råstofplan 2016
- habitatbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 1595 af 6. december 2018 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter)
- habitatdirektivet (direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter) og
- vejledning fra Miljøstyrelsen nr. 5/1984, "Ekstern støj fra virksomheder".

Øvrigt lovstof, som der henvises til i teksten:

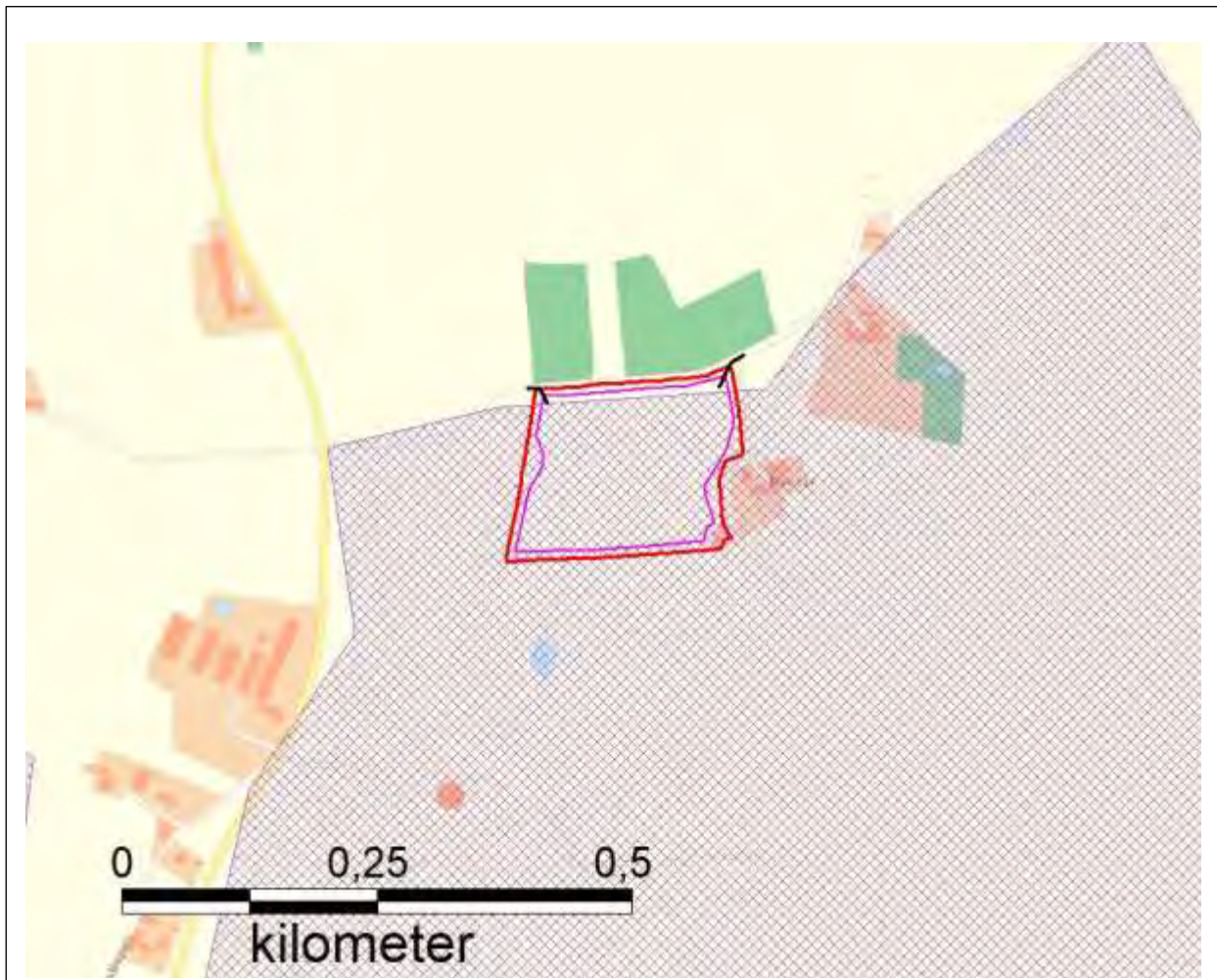
- affalds- og råstofafgiftsloven
- jordforureningsloven
- olietankbekendtgørelsen og
- forvaltningsloven

Samtidige afgørelser fra andre myndigheder:

- Aabenraa Kommune har den 11. marts 2020 efter vejlovens § 49 meddelt tilladelse til vejadgang til lergraveområdet på matr. nr. 32a Bovrup, Varnæs, bilag 5.
- Aabenraa Kommune har den 18. marts 2020 efter vejloven meddelt supplerende vilkår vedr. tung trafik fra lergraveområder, bilag 5.
- Tilladelse til etablering af et kvælstof-minivådområde, bilag 6

1.1 Tilladelse til erhvervsmæssig råstofindvinding

Region Syddanmark meddeler hermed tilladelse til indvinding af op til 30.000 m³ rødbrændende ler på et 3,5 ha stort projektområde inden for matr.nr. 32a Bovrup, Varnæs i Aabenraa Kommune med et forventet indvindingsareal på 2,8 ha. Se oversigtskort herunder:

Oversigtskort over området. Projektområde med rød stregfarve, indvindingsareal med pink og matrikelgrænse med brun stregfarve (sammenfaldende med projektområdet). Interesseområdet fremgår med lilla skrånkravering.

Tilladelsen meddeles i medfør af råstoflovens § 7, stk. 1. Tilladelsen er betinget af vilkårene, som er stillet i medfør af råstoflovens § 10 og tilhørende forudsætninger.

Vilkårene er også bindende for ejere og indehavere af andre rettigheder over ejendommen uden hensyn til, hvornår retten er stiftet og uanset om der er sket tinglysning.

Såfremt hele ressourcen ikke er indvundet ved tilladelsens udløb, kan der ansøges om en ny tilladelse eller der kan ansøges om tilladelse til udvidelse eller ændring af indvindingsområdet.

Råstoftilladelsen kan tilbagekaldes af råstofmyndigheden i tilfælde af grov eller gentagen overtrædelse af vilkårene, jf. råstoflovens § 11.

Tilladelsen bortfalder jf. § 10, stk. 7, hvis den ikke er udnyttet inden 3 år efter meddelelsen eller ikke har været udnyttet i 3 på hinanden følgende år.

1.2 Før tilladelsen tages i brug

Region Syddanmark skal give accept til at indvindingen påbegyndes herunder arbejdet med at afrømme overjord. Følgende forudsætninger skal være opfyldt:

- Klagefristen skal være udløbet. Evt. klager over tilladelsen har som udgangspunkt opsættende virkning. Derfor skal klagefristen være udløbet før regionen kan give accept til indvinding.
- Sikkerhedsstillelse. Der skal være stillet en økonomisk sikkerhed for efterbehandlingen af indvindingsarealet, se nærmere under kapitel 5.
- Afsættelse af indvindingsarealet jf. vilkår. Indvindingsarealet skal afgrænses med tydelige betonpæle el. lign.
- Dispensationer og tilladelser uden for samordningspligten:
  - Vejadgang skal være etableret jf. Aabenraa Kommunes tilladelse fra den 11. marts 2020 og med supplerende vilkår fra den 18. marts 2020.
  - Tilladelse til regulering af privat vandløb på matr. nr. 32a Bovrup, Varnæs, jf. Aabenraa Kommune den 9. marts 2020

Øvrige tilladelser og/eller dispensationer i forbindelse med råstofindvindingen, som ikke er nævnt i denne tilladelse, skal indhentes separat.

1.3 Ejerforhold

Ifølge tingbogen står Gerth Petersen som ejer af matr.nr. 32a Bovrup, Varnæs i Aabenraa Kommune. Ejer har givet samtykke ved underskrift på ansøgningen.

2 SAGENS BAGGRUND

2.1 Ansøgningens indhold

- Gerth Petersen har ansøgt om tilladelse til en 1-årig indvindingstilladelse på op til 30.000 m³ rødbrændende ler på et ca. 3,5 ha stort projektområde med et forventet indvindingsareal på 2,8 ha på matr.nr. 32a Bovrup, Varnæs ejet af ansøger Gerth Petersen.
- Det ansøgte areal er delvist beliggende inden for udpeget interesseområde for rødbrændende ler i Råstofplan 2016, idet den nordligste del af arealet, svarende til ca. 0,3 ha, ligger uden for planen.
- Der forventes at indvinde til maksimalt 2 meter under terræn og ikke under grundvandsspejlet.
- Indvindingen forventes påbegyndt, når tilladelsen foreligger.
- Der ønskes følgende driftstider 07.00-18.00 på hverdage mandag til fredag.
- Råstofferne påtænkes anvendt til teglproduktion.

- Til indvindingen ønskes anvendt følgende maskiner: 1 gravemaskine, 1 bulldozer til genudlægning af muldjorden samt 7-8 lastbiler i pendulfart. Der benyttes lejede maskiner, så der er ikke opgivet et årligt forbrug af olie eller diesel, men der må forventes et årligt forbrug af ca. 5.000 liter diesel. Service af maskinerne vil foregå uden for projektområdet.
- Affald, som genereres i forbindelse med aktiviteterne i råstofgraven, vil formentligt dreje sig om begrænsede mængder af husholdningsaffald, som medtages og bortskaffes af entreprenøren.
- Adgang til råstofgraven vil ske ad overkørsel til Brokbjergvej via to vejadgange fra marken til Brokbjergvej.

2.2 Beskrivelse

Der er ansøgt om en 1-årig indvindingstilladelse på et 3,5 ha stort projektområde med et forventet indvindingsareal på 2,8 ha, svarende til op til 30.000 m³ rødbrændende ler, som vil blive indvundet i en til to gravekammerer. Det ansøgte areal er delvist beliggende inden for udpeget interesseområde for rødbrændende ler i Råstofplan 2016, idet den nordligste del af arealet, svarende til ca. 0,3 ha, ligger uden for planen. Det ansøgte areal fremgår af oversigtskortet samt af bilag 1.

Der vil kun blive indvundet rødbrændende ler, og der vil maksimalt blive gravet til 2 meter under terræn. Det ansøgte areal ligger i område med særlige drikkevandsinteresser (OSD) og uden for indvindingsopland til vandværker. Der vil ikke blive gravet under grundvandsspejl, og vandspejlet i nærliggende boring ligger ca. 20 m u.t.

I forbindelse med indvindingen vil der blive etableret støjvolde/mulddepoter op mod nærmeste bebyggelse Brokbjergvej 4, som ligger op til projektområdet i sydøst, således at eventuelle støjgener ved gravningen mindskes.

Der vil blive gravet hhv. nord og syd for et rørlagt vandløb/hoveddræn med vand fra 2 drænsystemer beliggende diagonalt igennem arealet, og som efter indvindingen af ler vil indgå i minivådområdet, som skal etableres på arealet. Der vil under indvindingen blive holdt en graveafstand til dette vandløb på 2 meter. Efterbehandling til minivådområde bevirker, at det drænlagte vandløb centralt i området vil blive gravet op og indgå i minivådområdet, der sammen med vildtbeplantning med træer og buske vil give mere natur i området.

3 VILKÅR

I dette afsnit fremgår vilkårene, der er tilknyttet tilladelsen. Vilkårene er som udgangspunkt stillet med hjemmel i råstofloven. Det fremgår, hvis de er stillet efter anden lovgivning.

3.1 Omfang

1. Tilladelsen er gældende 10 år frem, hvorefter tilladelsen udløber. Såfremt indvindingen ikke er færdig, kan der søges om en ny tilladelse.
2. Der må indvindes op til 30.000 m³ rødbrændende ler i løbet af én til to gravekampagner.
3. Projektet skal holdes inden for det på bilag 1 indtegnede område (herefter kaldet projektområdet).
4. Indvindingen skal ske inden for det på bilag 1 indtegnede område (herefter kaldet indvindingsarealet). Efterbehandlingen skal ske hurtigst muligt efter endt indvinding i henhold til tidsplan i tilsagn til etablering af et kvælstof-minivådområde. Såfremt der ikke etableres et minivådområde, skal der ske en løbende efterbehandling af de afgravede områder i samme takt, som indvindingen skrider frem. I så fald skal området føres tilbage til landbrugsjord med skrænthældninger, som er egnede for kørsel med landbrugsmaskiner, f.eks. med hældning 1:7.
5. Grænsen for det område, der må graves i (indvindingsarealet), skal sættes af i marken efter nærmere aftale med Region Syddanmark. Pælene til afmærkning mv. må ikke fjernes og skal sikres, så de ikke bliver beskadigede. Det kan f.eks. ske med betonringe.
6. Råstofindvindingen skal tilrettelægges og udføres i overensstemmelse med graveplanen, jf. bilag 2, samt tilladelsen til regulering af privat vandløb/hoveddræn, jf. bilag 6. Eventuelle ændringer i graveplanen skal godkendes skriftligt af Region Syddanmark.
7. Til råstofindvinding, herunder efterfølgende behandling af materialerne, må kun anvendes de i ansøgningen angivne maskiner: 1 gravemaskine og 1 bulldozer. Afgivelser herfra kan kun ske efter forudgående skriftlig accept fra Region Syddanmark.
8. Region Syddanmark skal til enhver tid holdes underrettet om, hvem der forestår indvindingen.
9. Driftsmedarbejdere skal være bekendt med vilkårene i denne tilladelse samt den til enhver tid gældende grave- og efterbehandlingsplan.

3.2 Drift

10. For at beskytte naboer mod støj er der fastsat driftstider, som er i overensstemmelse med Miljøstyrelsens vejledning *Ekstern støj fra virksomheder* (vejledning nr. 5/1984).

Råstofgravens driftstider er: hverdage mandag – fredag kl. 07.00 – 18.00.

11. Efter etableringsfasen må det ækvivalente støjniveau (det vil sige støjens middelværdi over et længere tidsrum: Om dagen 8 timer, om aftenen 1 time og om natten ½ time) fra indvindingsområdet i driftssituationen ikke overstige følgende værdier målt/beregnet ved nabobebyggelser:

Dage	Tidsrum	Støjniveau
Hverdage Mandag – fredag	07.00 – 18.00	55 dB (A)

Det maksimale støjniveau (peak) må i alle dage i tiden fra kl. 22.00 til kl. 07.00 ikke overstige 55 dB (A) målt/beregnet ved nærmeste nabobebyggelse.

12. Hvis tilsynsmyndigheden finder det påkrævet, skal virksomheden ved målinger eller beregninger dokumentere at ovenstående støjgrænser overholdes. Udgifterne hertil afholdes af virksomheden. Nævnte målinger/ beregninger skal udføres og rapporteres i henhold til gældende støjvejledninger og skal udføres af et laboratorium eller person, som er godkendt til dette af Miljøstyrelsen.

Viser målingerne/beregningerne, at virksomheden overskrider grænseværdierne, skal virksomheden lade foretage afhjælpende foranstaltninger.

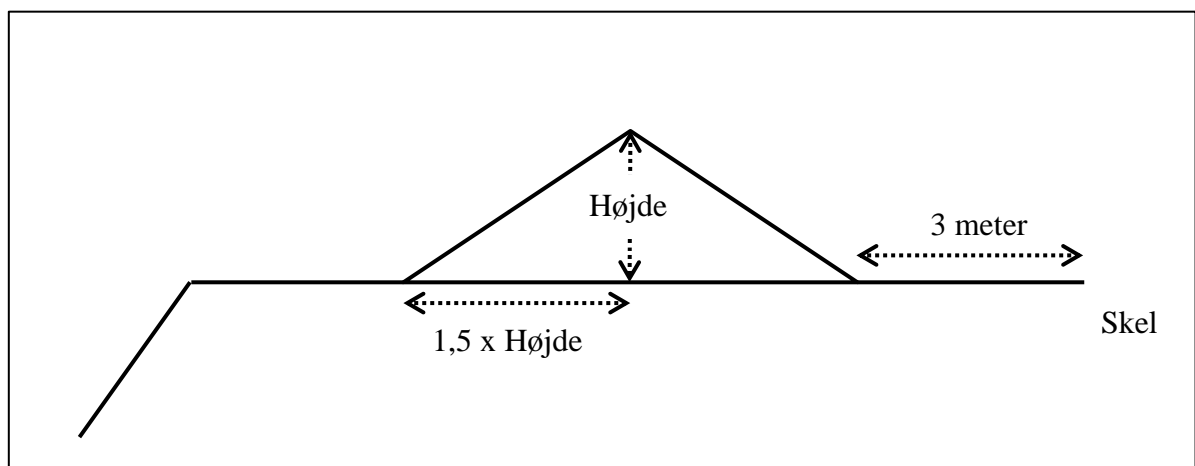
13. Virksomhedens drift må ikke give anledning til gener i form af rystelser og vibrationer eller særlige lydmonstre inkl. impulsstøj, som efter råstofmyndighedens vurdering er væsentlige ved omgivende beboelser og øvrige typer opholdsrum. Råstofmyndigheden vil tage udgangspunkt i gældende vejledninger og retningslinjer ved vurderingen af, om der er tale om væsentlige gener.

Ved tilladelsens ikrafttrædelse gælder således følgende vejledende krav vedr. lavfrekvent støj og infralyd samt vibrationer (vægtet accelerationsniveau):

Anvendelse	Tidspunkt	Lavfrekvent støj (A-vægtet niveau: 10 – 160 Hz)	Infralyd (G-vægtet lyd-niveau)
Beboelsesrum, herunder i børneinstitutioner og lign.	18.00 – 07.00	20 dB	85 dB
	07.00 – 18.00	25 dB	85 dB
Kontorer, undervisningslokaler og andre støjfølsomme rum	Alle tidspunkter	30 dB	85 dB
Øvrige rum i virksomheder	Alle tidspunkter	35 dB	90 dB
Anvendelse			Vægtet accelerationsniveau L_{aw}
Boligområder (inkl. byzone) (hele døgnet)			75 dB

Boliger i blandet bolig-/erhvervsområde (centerområder - byzone eller landzone) samt jf. støjvejledningen boliger i det åbne land fra 18.00 – 07.00 Børneinstitutioner og lignende	
Boliger i blandet bolig-/erhvervsområde (centerområder – byzone eller landzone) samt. Jf. støjvejledningen og boliger i det åbne land (07.00 – 18.00) Kontorer, undervisningslokaler og lignende	80 dB
Erhvervsbebyggelse	85 dB

14. Hvis tilsynsmyndigheden finder det nødvendigt, skal indvinder for egen regning lade udføre målinger og beregninger og dokumentere, at de vejledende grænseværdier for lavfrekvent støj og/eller vibrationer er overholdte. Målinger og beregninger skal udføres af akkrediteret laboratorium efter de gældende/gængse målemetoder og jf. de gældende støjvejledninger.
15. Virksomhedens drift må ikke give anledning til andre typer støjgener, som efter råstofmyndighedens vurdering er væsentlige ved omgivende beboelser. Såfremt der er væsentlige gener eller de vejledende støjgrænser ikke overholdes, skal der træffes foranstaltninger til at nedsætte støjgener (f.eks. ved at afskærme støjkluder med støjskærme eller ved at placere volde mod de nærliggende beboelser), således at væsentlige gener undgås, og vejledende støjgrænseværdier overholdes.
16. Etableringen af støjvolde mv. skal ske i en med Region Syddanmark nærmere aftalt periode. Naboerne skal informeres om denne etablering mindst 7 dage forinden opstart.
17. Der skal etableres støjvold mod ejendommen Brokbjergvej 4, for at mindske støjgener fra råstofgraven jf. bilag 2 og principskitzen herunder:

Principskitse for etablering af en støjvold med hældning 1:1,5.

18. For støjvolden gælder:
- Støjvoldens fod må ikke placeres nærmere end 3 meter fra vejskel, naboskel eller levende hegn.
  - Støjvoldens hældning må ikke udgøre en risiko for nedskridning.
  - Støjvolden(e) skal have en højde på 3 meter.

d. Støjvolden(e) skal blive liggende i hele indvindingsperioden, medmindre der foreligger skriftlig accept fra Region Syddanmark, og må ikke efter indvindingens ophør fjernes uden skriftlig accept fra Region Syddanmark.

e. Etablering af støjvolden kan dog fraviges, hvis beboerne på ejendommen Brokbjergvej 4 ikke ønsker denne etableret på grund af den korte indvindingsperiode.

19. Driften må ikke give anledning til væsentlige støvgener uden for virksomheden. Der skal træffes de fornødne foranstaltninger til hindring af støvdannelse fra interne transportveje, materialebunker og produktionsanlæg mv. (f.eks. i form af vanding samt renholdelse af interne veje).

20. Råstoffer og jorddepoter skal placeres til mindst mulig gene for nærliggende beboelsesejendomme.

3.3 Adgangsforhold og afstande

Vilkår efter vejloven

---

21. Adgang til råstofgraven skal være via Brokbjergvej og med tilladelse til anlæggelse af to vejadgange, jf. Aabenraa Kommunes tilladelse efter vejlovens § 49 med supplerende vilkår, se bilag 5.

- a. Denne tilladelse gælder i to år fra datoen for afgørelsen, hvorefter den skal søges fornyet, hvis den fortsat er nødvendig.
- b. Vejadgangene skal være så brede, at der ikke køres over i modsatte retning, når der svinges ind og ud fra graveområdet. Vejledende bredde 10 meter.
- c. Vejadgangene skal befæstes med 30 cm BS og 30 cm SGII i hele vejadgangens bredde.
- d. Vejadgangene skal anlægges af en entreprenør, som har erfaring med gravearbejde i offentlige veje.
- e. Ved kørsel til og fra gravearealet skal det sikres, at lastbilerne ikke passerer hinanden på Brokbjergvej. Dette skal enten ske ved, at der er radiokontakt mellem bilerne, eller ved at der kun køres i én retning på Brokbjergvej.
- f. Ved anlæg af vejadgangen skal ansøger sikre, at entreprenøren har personale på opgaven, som har bestået kurset "Vejen som arbejdsplads, trin 1".
- g. Inden der graves i vejjarealet, skal entreprenøren søge om gravetilladelse og sikre, at der er kendskab til eventuelle forsyningsledninger i vejen.

Supplerende vilkår

- h. Vejadgangene må ikke anvendes, hvis der på Brokbjergvej samtidig køres med ler fra nærliggende lergraveområder, og hvis der ikke kan foretages en koordinering med denne kørsel (fx via radiokontakt).

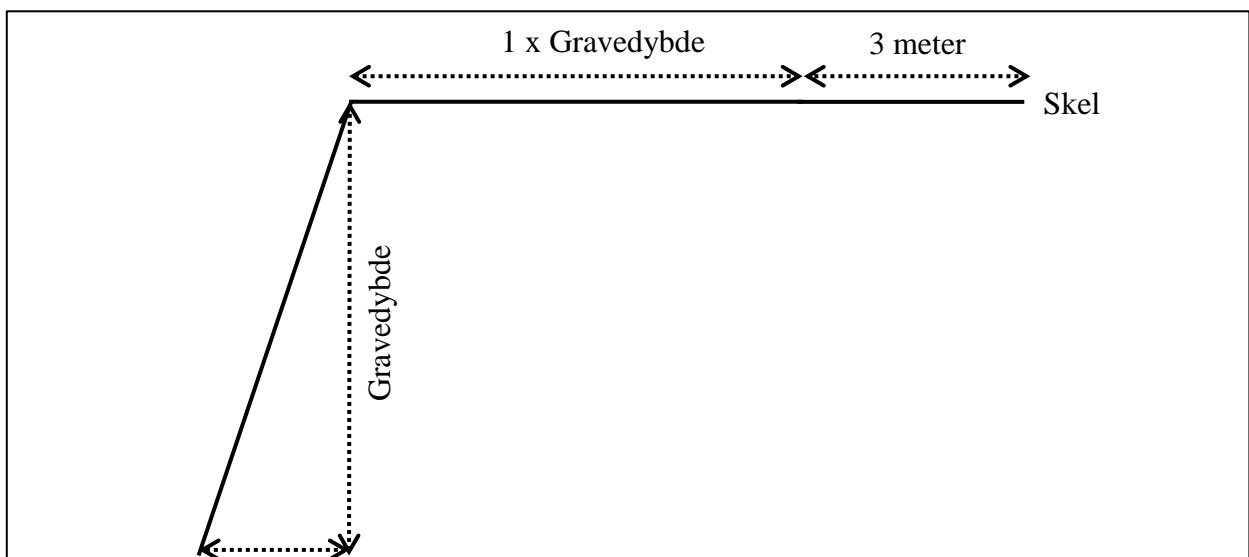
Vilkår efter råstofloven

---

22. Adgangsvejens hældning skal være således, at der ikke ledes vand og materialer fra adgangsvejen ud på offentlig vej.
23. Adgangsvejen skal renholdes, for at undgå at der trækkes materialer ud på offentlig vej.
24. Adgangsvejen skal uden for åbningstiden være aflåst/afspærret med bom eller kæde. Dette skal ske for at sikre, at uvedkommende ikke har adgang til råstofgraven, da dette erfaringsmæssigt udgør en risiko for, at der deponeres affald eller for dieseltveri, hvilket udgør en forureningsrisiko.

Graveafstande og begrænsninger

25. Der må ikke graves nærmere end 3 meter fra Brokbjergvej, naboskel og hegn med mindre andet er aftalt med lodsejerne og godkendt skriftligt af Region Syddanmark. Der må efter de 3 meter ikke graves under et skråningsanlæg på normalt 1:1,5.
26. Der må ikke graves nærmere end 25 meter fra grundmurede bygninger. Der må efter de 25 meter ikke graves under et skråningsanlæg på normalt 1:1,5.
27. Hvis der graves stejlere end vilkår 25 og 26 skal de 3 meter fra skel tillægges 1 x gravedybden, jf. figuren herunder:

Principskitse for stejl gravning

28. Tilladt gravedybde er til forekomstens bund af rødbrændende ler, dog maks. 2 meter, under forudsætning af, at skråningsanlæg overholdes.

29. Gravningen må ikke give risiko for nedskridning.
30. Støjvolde, jorddepoter, oplag eller lignende må ikke anlægges højere end 3 meter over omkringliggende terræn. Eventuel forøgelse af denne højde kan kun ske efter forudgående godkendelse hos regionen.
31. Der må ikke graves nærmere det rørlagte vandløb/hoveddræn end 2 meter.

3.4 Forebyggelse af forurening, håndtering af affald, vandindvinding mv.

32. Muld- og evt. overjordsdepoter skal placeres inden for det ansøgte projektareal og således, at der ikke kan ske sammenblanding med andre materialer.
33. Den, der udnytter tilladelsen, skal drage omsorg for, at grundvandet ikke forurenes af oliespild fra maskiner og eventuelle brændstoftanke, og for at gravearbejdet ikke forårsager ødelæggelse eller beskadigelse af vandforsyningen i området.
34. Alt arbejde med miljøfremmede stoffer skal ske i henhold til gældende miljøregler.

Tankning og spild

35. Køretøjer og andre maskiner skal holdes i god stand, så der ikke forekommer oliedryp.
36. Tankning og vask af samt olieskift mv. på *selvkørende maskiner* skal foregå uden for det åbne indvindingsareal og skal foregå, så spild undgås, ligesom service og reparation skal foregå uden for indvindingsarealet.
37. Mindre olie- og kemikaliespild skal opsamles straks. Større, akut forurening skal anmeldes til kommunen (ring 112).

Opbevaring og oplag

38. Tanke, beholdere og tankanlæg (med olieprodukter, benzin og lignende) skal opfylde gældende miljøregler dvs. bl.a. olietankbekendtgørelsen og skal opbevares forsvarligt uden for det åbne indvindingsareal i aflåst container med spildbakke, så der ikke er risiko for forurening af jord og grundvand eller regn- og spildevandssystemer.

Affald og tilførsel af materialer

39. Bortskaffelse af affald skal ske i henhold til gældende affaldsregulativ for Aabenraa kommune. Dette gælder også sanitært spildevand fra mandskabsvogn.
40. Der må ikke deponeres affald eller andet, der kan forurene grundvand, jord og undergrund i grusgraven.

41. Der må ikke foretages afbrænding i grusgraven af hensyn til miljøet (se i øvrigt vilkåret om affaldshåndtering).
42. Der må ikke tilføres fremmede råstoffer til sammenblanding med gravens råstoffer uden forudgående skriftlig accept fra Region Syddanmark.

Vilkår efter vandløbsloven

---

43. Ændring af vandløbets skikkelse eller placering må kun ske efter tilladelse fra vandløbsmyndigheden jf. vandløbslovens § 17. Eventuelle dræn der føres ind eller ud af projektområdet skal opretholde deres funktion.

3.5 Efterbehandling m.m.

Efterbehandlingsplanen er udarbejdet i overensstemmelse med tilladelse til etablering af minivådområde, givet af Aabenraa Kommune den 9. marts 2020.

Vilkår efter råstofloven

---

44. Efter endt gravning skal der efterbehandles til kvælstof-minivådområde med vildbeplantning i form af grupper af træer og buske nord og syd for minivådområdet samt et åbent areal med græs, der slås årligt i den nordøstlige del af arealet efter den godkendte efterbehandlingsplan, jf. bilag 3 og bilag 6. Alle ændringer i efterbehandlingsplanen skal godkendes skriftligt af Region Syddanmark.
45. Efterbehandlingen skal udføres jf. planen i bilag 3 og bilag 6. Skovrejsning er bl.a. grundet de landskabelige forhold uønsket inden for projektområdet, og arealerne med vildtplantninger må ikke uden forudgående dispensation hos Aabenraa Kommune overstige 0,5 ha for hvert af de to arealer, hvilket er grænsen for, hvornår beplantningen defineres som skov.
46. Fjernes eller beskadiges beplantning i skel skal en tilsvarende beplantning etableres som en del af efterbehandlingsarbejdet.
47. Efterbehandlingsarbejdet skal påbegyndes og gennemføres så tidligt, som det under hensyn til råstofgravens drift er praktisk muligt.
48. Forinden større efterbehandlingsarbejder påbegyndes, skal Region Syddanmark underrettes herom, således at evt. tvivlsspørgsmål omkring efterbehandlingen udførelse kan afklares.

49. Projektarealet skal umiddelbart efter gravearbejdets afslutning ryddes for alle i tilknytning til råstofindvindingen opførte bygninger eller andet oplag, da det kan virke skæmmende.
50. Såfremt tilladelsen inddrages i medfør af råstoflovens § 11, stk. 1 indtræder efterbehandlingsforpligtigheden omgående.
51. Efterbehandlingen skal være afsluttet inden tilladelsen udløber.
52. I tilfælde af gravning på tilgrænsende ejendomme kan Region Syddanmark på et hvilket som helst tidspunkt under som efter gravningens afslutning forlange gennemgravning og efterbehandling af skelområdet.
53. Der skal stilles en økonomisk sikkerhed for gennemførelsen af efterbehandlingen; se nærmere i afsnit 5. Region Syddanmark kan kræve sikkerhedsstillelsen forhøjet, hvis det findes nødvendigt på grund af ændringer i efterbehandlingsplanen og/eller andre forhold. Sikkerheden skal gælde til efterbehandlingen er udført og godkendt af Region Syddanmark.

Vilkår efter museumsloven

Museum Sønderjylland vurderer i høringssvar til myndighedshøringen, ” at der er høj risiko for at træffe på væsentlige, jordfaste fortidsminder ved muldafrømning og lertagning på projektområdet. Museet anbefaler derfor, at der foretages en forundersøgelse af matriklen forud for muldafrømning og lertagning”.

Både de kendte og ukendte jordfaste fortidsminder er omfattet af museumslovens § 27. Derfor skal man, hvis man ved anlægsarbejde støder på et fortidsminde, straks indstille arbejdet i det omfang, det berører fortidsmindet, og tilkalde Museum Sønderjylland - Arkæologi Haderslev

4 GENERELLE BESTEMMELSER

Følgende gælder i øvrigt efter råstofloven og efter andre love og bestemmelser:

Tilsyn

Region Syddanmark er tilsynsmyndighed og fører tilsyn med at vilkår meddelt i medfør af råstofloven overholdes jf. råstoflovens § 31, stk. 1. Tilsynsmyndigheden kan meddele påbud om, at et ulovligt forhold skal lovliggøres inden for en nærmere fastsat frist, jf. råstoflovens § 31, stk. 3. Tilsynsmyndigheden kan, såfremt et påbud ikke efterkommes inden for den fastsatte frist, lade de påbudte foranstaltninger udføre for den ansvarliges regning.

Tinglysning af efterbehandlingsvilkår

Når afgørelsen er endelig og klagefristen er udløbet, tinglyser Region Syddanmark vilkårene for efterbehandling på ejendommen.

Vilkårene er bindende for ejere og indehavere af andre rettigheder over ejendommen uden hensyn til, hvornår retten er stiftet og uanset om der sker tinglysning. Tinglysningen sker i medfør af råstoflovens § 10, stk. 6 med Region Syddanmark som påtaleberettiget.

Indvinder skal efter loven betale tinglysningsgebyret. Når tinglysningen er sket, sender regionen en regning for udlagt tinglysningsgebyr.

Når efterbehandlingen af indvindingsområdet er godkendt af Region Syddanmark, vil de tinglyste vilkår med undtagelse af vilkår 52 blive afløst og sikkerhedsstillelsen blive frigivet.

Arkæologi

Findes der under indvindingen grave, gravpladser, bopladser, ruiner eller andre jordfaste fortidsminder, skal fundet straks anmeldes til Museum Sønderjylland - Arkæologi Haderslev. Danefæ og danekræ tilhører staten. Danefæ skal afleveres til Museum Sønderjylland, og danekræ til et af statens naturhistoriske museer. Indvindingen skal standses i det omfang, den berører fortidsmindet.

Råstofafgift

Der skal betales råstofafgift ved indvinding af naturbundne råstoffer, jf. affalds- og råstofafgiftsloven.

Underretning ved konkurs, overdragelse af rettigheder mv.

I tilfælde af indvindingsvirksomhedens konkurs, betalingsstandsning m.v., er såvel ejendommens ejer, som den, der driver indvindingsvirksomheden, forpligtet til straks at underrette Region Syddanmark.

Ønsker man at overdrage indvindingstilladelsen til en anden, skal dette i god tid forinden anmeldes til Region Syddanmark, vedlagt en af den nye indvinder underskrevet erklæring, der fastslår, at man er bekendt med alle tilladelser, vilkår, aftaler mv. og er indforstået med at man overtager alle forpligtigelser.

Der skal stilles sikkerhed fra den nye indvinder, og Region Syddanmark kan kræve en ny grave-/efterbehandlingsplan udarbejdet og indsendt til godkendelse.

Indberetning af indvunden mængde

Der skal hvert år gives oplysninger til Region Syddanmark om arten og mængden af de råstoffer, der indvindes i råstofgraven, samt om anvendelsen heraf. Indberetningen skal ske via den digitale løsning, som regionen udsender årlig information om til alle indvindere. Region Syddanmark videresender indberetningen til Danmarks Statistik.

Indberetning til GEUS

Resultater af evt. udførte råstofboringer, prøveboringer i jorden samt geofysiske undersøgelser mv. skal indberettes til GEUS inden tre måneder efter udførelsen. Indberetningen skal ske på særlige skemaer, jf. råstoflovens § 28, stk. 1.

Tilførsel af jord

Tilførsel af såvel forurenede som u-forurenede jord til råstofgrave og tidligere råstofgrave er forbudt jf. jordforureningslovens § 52. Der kan søges dispensation.

Forsyningsledninger

Før gravning påbegyndes, har indvinder pligt til at indhente oplysninger om ledningsføringer på arealet i Ledningsejerregisteret (LER).

Der forefindes en vandforsyningsledning tilhørende Bovrup Vandværk, der løber tværs gennem den nordligste del af projektområdet, jf. forespørgsel i LER.

5 SIKKERHEDSSTILLELSE

Ansøger Gerth Petersen skal stille en sikkerhed til sikring af efterbehandlingsarbejderne på matr. nr. 32a Bovrup, Varnæs i Aabenraa Kommune på kr. 600.000 indeks 108,46 4. kvartal 2019.

Beløbets størrelse er fastlagt ud fra et estimat på en efterbehandlingspris på landbrugsjord 150.000 kr. pr (åben) hektar samt tillæg på kr. 50.000 pr. ha for arbejde, som kan tilkomme i forbindelse med etableringen af minivådområdet.

Der skal fremsendes en sikkerhedsstillelse til Region Syddanmark, inden tilladelsen kan tages i brug.

Sikkerhedsstillelsens størrelse er betinget af, at det aktuelle gravefelt ikke overstiger 2,8 ha, og kan reguleres, når Region Syddanmark skønner dette nødvendigt af hensyn til ændringer i prisniveau, graveplan, efterbehandling eller lignende.

Sikkerhedsstillelsen skal årligt indeksreguleres pr. 1. april efter Danmarks Statistiks reguleringsindeks for jordarbejder. Sikkerhedsstillelsen reguleres efter foregående års indeks for 4. kvartal.

Sikkerhedsstillelsen skal være gældende indtil efterbehandlingsarbejdet er afsluttet og godkendt af Region Syddanmark, idet sikkerhedsstillelsen først da vil kunne frigives.

Sikkerheden stilles i form af anfordringsgaranti uden udløbsdato fra indvinders pengeinstitut.

6 ANSØGNINGSPROCESSEN

Afsnit 6.1 beskriver forløbet omkring myndighedshøringen og de indkomne høringssvar samt regionens bemærkninger til disse. Under afsnit 6.3 beskrives forløbet omkring partshøringen, de indkomne høringssvar og regionens bemærkninger til disse.

6.1 Myndighedshøring

Ansøgningsmaterialet har i perioden 2. november 2019 til 18. december 2019 været sendt i myndighedshøring jf. råstoflovens § 8 med henblik på samordning med andre myndigheder for at klarlægge, om en råstof-tilladelse på arealet kræver øvrige tilladelser, dispensationer og lignende. Materialet har været sendt til følgende myndigheder:

- Aabenraa Kommune
- Museum Sønderjylland

Der indkom følgende høringssvar:

Hvem	Bemærkninger	Region Syddanmarks bemærkninger
Aabenraa Kommune	Landskab/Natur § 3-beskyttet natur: Ingen bemærkninger. Sten- og jorddiger: Ingen bemærkninger. Natura 2000-område: Ingen bemærkninger, idet nærmeste område er Rinkenæs Skov, Dyrehaven og Rode Skov, der er beliggende i Sønderborg kommune ca. 2,6 km syd for projektområdet. Bilag IV arter: Ingen bemærkninger. Generelt: Ingen bemærkninger til fredninger eller fortidsminder. Der løber en økologisk forbindelseslinje (kommuneplanudpegning) vest for projektområdet, som skærer det vestlige hjørne af områ-	Regionen har taget kommunens høringssvar til efterretning. Der er indsat vilkår i tilladelsen i forhold til skovrejsning. I forhold til gravedybde har regionen indsat vilkår med mulighed for at indvinde rødbrændende ler til maks. 2 meters dybde. Regionen vurderer, at aftrykket på landskabet stadig vil være ret begrænset.

	<p>det. Vi vurderer, at projektet ikke vil få betydning for funktionaliteten af den økologiske forbindelseslinje, idet de levende hegn bevares, og arealet tidligere har været et omdriftsareal og i øvrigt efterbehandles med bl.a. vildtplantning.</p> <p>Projektområdet ligger inden for en udpegning af beskyttet landskab. Eftersom</p> <ul style="list-style-type: none"> - området samtidig er udpeget som råstofinteresseområde, og sådanne udpegninger prioriteres højt - de levende hegn, der omgiver projektområdet, bevares, hvorved projektets synlighed i landskabet reduceres - der er tale om en varighed på kun et år, hvorefter området efterbehandles, og - lergravning kun foregår i indtil ca. 1 m dybde, hvorved aftrykket på landskabet er ret begrænset, vurderer vi, at projektet vil have en begrænset påvirkning på udpegningen. <p>Skovrejsning er bl.a. grundet de landskabelige forhold uønsket inden for projektområdet, og arealerne med vildtplantninger må derfor ikke uden forudgående dispensation overstige 0,5 ha for hvert af de to arealer, hvilket er grænsen for, hvornår beplantningen defineres som skov.</p> <p>Øvrige bemærkninger:</p> <p>I høringsskrivelsen fremgår det, at: "Arealet bliver efterbehandlet til naturformål i form af et minivådområde i relation til vandløbet". Vi skal bemærke, at der a) ikke findes vandløb, hverken åbne eller rørlagte, på kommunens GIS-kortmateriale, og b) at minivådområder pr definition ikke er naturområder men tekniske anlæg, som ofte af midlertidig karakter.</p> <p>Etablering af minivådområdet vil kræve landzonetilladelse efter Planloven.</p> <p>Vandløb: Til råstofindvindingen - Eventuelle dræn der føres ind eller ud af projektområdet skal opretholde deres funktion. Til efterbehandlingsplanen - Etablering af et minivådområde kræver en reguleringstilladelse og en screeningsafgørelse (VVM).</p> <p>Grundvand: Ingen bemærkninger.</p>	
--	---	--

	<p>Landbrug: Hvis minivådområdet med tiden bliver registreret som beskyttet natur, kan det begrænse for udviklingsmulighederne for husdyrbrug i nærheden. Der vurderes dog ikke at være større husdyrbrug, der ligger så tæt på området, at det vil kunne begrænse for udviklingsmulighederne.</p> <p>Vej: Meddeles separat til indbygning i råstoftilladelse og forslag om indkørsel fra øst og tung udkørsel mod vest.</p>	Tilladelse foreligger, og der er indsat vilkår i tilladelsen i forhold til vilkår i kommunens tilladelse.
Museum Sønderjylland	Museum Sønderjylland vurderer i høringssvar til myndighedshøringen, " at der er høj risiko for at træffe på væsentlige, jordfaste fortidsminder ved muldafrømning og lertagning på projektområdet. Museet anbefaler derfor, at der foretages en forundersøgelse af matriklen forud for muldafrømning og lertagning.	Regionen har taget vurderingen til efterretning og henviser i tilladelsen til museets anbefaling af en forundersøgelse.
Nabo	<p>Skriver at projektet vil danne grundlag for naturmæssig forbedring.</p> <p>Utilfredshed med den kraftige trafik tæt forbi bygninger og betydelige støjgener samt fare for bygningsskader ved den tunge transport tæt forbi bebyggelser.</p>	<p>I gravetilladelsen er der blive stillet vilkår om graveafstande til skel, vej og bygninger bl.a. for at undgå skader på bygninger og veje.</p> <p>Der vil være støj fra råstofgraven i dagtimerne, og der er indsat vilkår om etablering af støjvolde i tilladelsen.</p> <p>Der vil være trafik i en begrænset periode (ca. 8-10 uger) med et begrænset antal lastbiler (ca. 25 pr. dag). Det vurderes, at påvirkningen fra trafikken til og fra råstofgraven ikke medfører en væsentlig påvirkning af miljøet.</p> <p>Trafikken reguleres i overkørselstilladelsen meddelt af Aabenraa Kommune.</p>

6.2 miljøvurderingsloven

Screeningsafgørelsen

Projektet er opført på miljøvurderingslovens bilag 2, hvilket betyder at Region Syddanmark har foretaget en screening af projektet efter kapitel 8 i miljøvurderingsloven.

Region Syddanmark har på baggrund af den gennemførte screening vurderet, at projektet ikke antages at kunne få væsentlig indvirkning på miljøet, jf. lovens § 16. Der er derfor ikke krav om en miljøvurdering, og der skal derfor ikke udarbejdes en miljøkonsekvensrapport i forbindelse med ansøgningen om tilladelse til erhvervsmæssig indvinding af råstoffer på det ansøgte areal.

Region Syddanmarks screeningsafgørelse inkl. vurdering fremgår af bilag 4.

Screeningsafgørelsen har været i høring ved berørte parter i perioden 20. januar 2020 til 11. februar 2020. Der er indkommet høringssvar fra Aabenraa Kommune, Museum Sønderjylland og nærmeste nabo til det ansøgte areal, som er indarbejdet i screeningsafgørelsen.

Afgørelsen, om at der ikke er pligt til at udarbejde en miljøkonsekvensrapport (tidl. VVM-redegørelse), er meddelt den 19. marts 2020 i henhold til miljøvurderingslovens § 21. Klagefristen udløb den 16. april 2020.

Råstofindvindingstilladelsen med de stillede vilkår sikrer, at der ikke er nogen væsentlig miljøpåvirkning forbundet med indvindingen.

6.3 Partshøring

Region Syddanmark har foretaget en partshøring i medfør af forvaltningslovens § 19, stk. 1. I forbindelse med partshøringen har Region Syddanmarks udkast til tilladelse samtidigt været i høring hos Aabenraa Kommune om fastsættelse af vilkår om efterbehandling i medfør af råstoflovens § 10a.

Der er følgende myndigheder og parter i denne sag:

Navn	Grund til partsstatus	Berørt ejendoms adresse	Kontaktadresse
Gerth Petersen (lodsejer/ansøger)	Ejer, matr. nr. 32a, Bovrup, Varnæs	Brokbjergvej 2	gerth@milcotec.com
Mogens Dall	57, 708, Bovrup, Varnæs	Kidingvej 42	
Stig Lund-Mikkelsen	71, 89, Bovrup, Varnæs	Kidingvej 34	
Ingrid Petersen	711, Bovrup, Varnæs	Bovrup Storegade 32	
Mikael Peter Damm Warncke	722, Bovrup, Varnæs	Blansvej 22	
Lisa Nørlund Jørgensen	666, Bovrup, Varnæs	Brokbjergvej 4	
Carsten Nørlund Jørgensen	666, Bovrup, Varnæs	Brokbjergvej 4	
Karsten Jørgensen Schmidt	713, Bovrup, Varnæs	Kielsbjergvej 6	
Olav Lund-Mikkelsen c/o Anne Lund-Mikkelsen	17, Bovrup, Varnæs	Kidingvej 33	
Søren Kjeld Jensen	18, Bovrup, Varnæs	Brokbjergvej 6A	
Anette Popp Holm	73, Bovrup, Varnæs	Brokbjergvej 8	
Andy Holm	73, Bovrup, Varnæs		
Landbosyd (ansøgers konsulent)			bbp@landbosyd.dk
Museum Sønderjylland	Berørt myndighed		planer@museum-sonderjylland.dk

Aabenraa Kommune	Berørt myndighed		industri@aabenraa.dk
------------------	------------------	--	----------------------

Høringen er sendt til myndigheder og parter. Høringen forløb i perioden 22. oktober 2020 til 19. november 2020. Der er indkommet høringssvar fra Aabenraa Kommune og Museum Sønderjylland.

Museum Sønderjylland har ingen yderligere kommentarer til høringen af erhvervsmæssig råstofindvinding på matr. nr. 32a Bovrup, Varnæs, Aabenraa Kommune, idet den arkæologiske udtalelse er indført som bilag 8 i råstoftilladelsen samt under punkt. 7.2.

Aabenraa Kommune skriver i høringssvaret, at "der i screeningen ikke er redegjort for hvorledes det sanitære spildevand og vaskevand fra køretøjer håndteres" samt at "etablering af et minivådområde kræver en reguleringstilladelse"

Regionen bemærkninger:

I forhold til kommunens bemærkning om, at etablering af et minivådområde kræver en reguleringstilladelse, henviser regionen til bilag 6 i råstoftilladelsen, hvor kommunens tilladelse til regulering af vandløbet er vedlagt *Tilladelse til regulering af privat vandløb på matr. nr. 32a Bovrup, Varnæs*.

I forhold til vaskevand fra køretøjer henviser regionen til vilkår 36, hvor der står, at tankning og vask af samt olieskift mv. på selvkørende maskiner skal foregå uden for det åbne indvindingsareal og skal foregå, så spild undgås, ligesom service og reparation skal foregå uden for indvindingsarealet.

I forhold til det sanitære spildevand tager regionen kommunens kommentarer til efterretning. Der vil umiddelbart ikke blive opstillet mandskabsvogn på indvindingsarealet. Men i fald dette måtte ske, har regionen udvidet vilkår 39 i afsnittet *Affald og tilførsel af materialer* med "Dette gælder også sanitært spildevand fra mandskabsvogn".

7 REGIONENS VURDERING AF SAGEN

7.1 Lovgrundlag

En råstoftilladelse skal jf. råstoflovens § 10, stk. 1 indeholde vilkår om virksomhedens drift og om efterbehandling af arealet med henblik på at begrænse miljømæssige gener og forebygge forurening af grundvandet og jorden.

Tilladelsen kan jf. råstoflovens § 10, stk. 2 indeholde vilkår om, at råstofferne skal oparbejdes bedst muligt i forhold til deres kvalitet eller skal anvendes til bestemte formål. Jf. råstoflovens § 10, stk. 3 kan **regionsrådet fastsætte yderligere vilkår for at varetage de hensyn, der er nævnt i lovens § 3.**

7.2 Gennemgang af hensyn og vurderinger

Projekttilpasninger

Den 12. december 2019 blev der afholdt markmøde mellem ansøger/lodsejer, dennes konsulent fra LandboSyd, Aabenraa Kommune og Region Syddanmark. Det blev det aftalt mellem parterne, at det ville være hensigtsmæssigt at udvide det ansøgte område, således jordvolde og oplag af muld vil kunne placeres uden for indvindingsarealet, men inden for projektområde.

Ligeledes blev det aftalt, at der skulle gives tilladelse til at grave til maks. 2 m under terræn, så der er mulighed for at indvinde hele forekomsten af rødbrændende ler.

Habitatbekendtgørelsen

Før der meddeles tilladelse efter råstofloven, skal der ifølge habitatbekendtgørelsens § 6, stk. 1 foretages en vurdering af, om det ansøgte i sig selv, eller i forbindelse med andre planer og projekter, kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt. I så fald skal der foretages en nærmere konsekvensvurdering af projektets virkninger på Natura 2000-området under hensyn til bevaringsmålsætningen for det pågældende område. Viser vurderingen, at projektet vil skade det internationale naturbeskyttelsesområde, kan der ikke meddeles dispensation til det ansøgte.

Der kan endvidere ikke meddeles tilladelse efter råstofloven, hvis det ansøgte kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyre- og plantearter, der fremgår af habitatdirektivets bilag IV, jf. habitatbekendtgørelsens § 10.

Vurdering efter § 6 i habitatbekendtgørelsen (Natura 2000-områder):

Nærmeste Natura 2000-område nr. 94, Habitatområde H83 og Fuglebeskyttelsesområde F68 Rinkenæs Skov, Dyrehaven og Rode Skov er beliggende ca. 2,5 km syd for projektområdet.

Natura 2000-området består af flere skove: Rinkenæs Skov, Dyrehaven, Tralskov og Rode Skov, som samlet kaldes Gråstenskoven. Skovene er meget varierede og består overvejende af gammel løvskov. Der er en del bølgebevoksninger og lidt færre egebevoksninger over 100 år. Omkring en fjerdedel af skovarealet udgøres af bøg, eg og ask dækker en fjerdedel, og resten er nåleskov. Den prioriterede skovnaturtype, elle- og askeskov, findes på mindre arealer fordelt over hele området. Skovene huser den ene af de to sønderjyske bestande af hasselmusen. Hvepsevåge yngler normalt med flere par, og rød glente har tidligere ynglet i skovene. Flere steder er der større sletter med overdrevspræg, og eng- eller rigkærspreg.

Langs vandløbene og omkring søer og damme i området er isfuglen udbredt, og omkring Gråsten Slotssø, Vandholm og Saltholm ses jævnligt rørhøg og af og til rørdrum om vinteren. Stor vandsalamander er udbredt i området og forekommer i alle egnede vandhuller.

På grund af afstanden på mere end 2,5 km mellem habitatområdet og projektområdet samt råstofindvindings karakter i form af indvinding af overfladenær, rød-brændende ler over grundvandsspejl, vurderes råstofindvinding ikke at påvirke arter eller naturtyper på Natura 2000-områdets udpegnings-grundlag eller områdets integritet.

Region Syddanmark vurderer, at projektet ikke i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter kan påvirke Natura 2000-området væsentligt og at der derfor ikke skal udarbejdes en nærmere konsekvensvurdering af projektets virkning på Natura 2000-området.

Vurdering efter § 10 i habitatbekendtgørelsen (bilag IV-arter):

Ifølge opslag i Naturdata på Danmarks Miljøportal er der ikke oplysninger om forekomster af dyre- eller plantearter, som fremgår af habitatdirektivets bilag IV inden for projektområdet.

Nærmeste registreringer i naturdatabasen er mellem ca. 1,5 sydvest og 2 km syd for projektområdet og drejer sig om stor vandsalamander.

Aabenraa kommune har i deres høringssvar til bilag IV arter ingen bemærkninger.

Regionen vurderer derfor, at på grund af afstanden og aktivitetens karakter, vil projektet med disse vilkår ikke skabe forringede levevilkår for dyre- og plantearter omfattet af habitatdirektivets bilag IV.

Samlet vurdering af forholdet til habitatbekendtgørelsen:

Det er Region Syddanmarks vurdering, at projektet ikke i sig selv, eller i forbindelse med andre planer og projekter, kan påvirke Natura 2000-området væsentligt. Det ansøgte vil ikke ødelægge eller beskadige leve- eller voksesteder for de arter, der indgår i udpegningsgrundlaget. Det ansøgte vil endvidere efter Region Syddanmarks vurdering ikke medføre beskadigelse/ødelæggelse af yngle- eller rasteområder for de dyrearter, der fremgår af habitatdirektivets bilag IV og ikke ødelægge plantearter, som er optaget i bilaget.

Regionens vurdering af projektet i forhold til råstofplanen

Det ansøgte indvindingsområde ligger uden for de udlagte graveområder i Råstofplan 2016. Projektområdet er delvist beliggende inden for udpeget interesseområde for rødbrændende ler i Råstofplan 2016, idet den nordligste del af arealet, svarende til ca. 0,3 ha, ligger uden for planen.

Det er vurderet, at der kan gives tilladelse til råstofindvindingen, da det vurderes, at det ansøgte er i overensstemmelse med retningslinje 6.4.2 i Råstofplan 2016 og ikke tilsidesætter andre væsentlige interesser.

Det ansøgte projekt vurderes derfor at være i overensstemmelse med råstofplanens retningslinjer og forudsætninger for området.

Regionen kan meddele tilladelse til indvinding af rødbrændende ler til en dybde af max 2 m i det åbne land, hvis det ikke er i strid med andre væsentlige hensyn. Ved indvinding af rødbrændende ler bør arealerne kun beslaglægges i én dyrkningsæson. Gravning og efterbehandling skal foregå, så der ikke sker terrænujævning, dvs. de oprindelige konturer i landskabet skal bevares.

Efter det rødbrændende ler er indvundet, vil det aktuelle projektområde i den efterfølgende efterbehandling indgå i et minivådområde i henholdt til tilladelse til etablering af minivådområde.

Regionens vurdering i forhold til kommune- og lokalplan

Det ansøgte område er ikke omfattet af lokalplan. I Aabenraa Kommuneplan er projektområdet udlagt som: særlig værdifuldt landbrugsområde, område med skovrejsning uønsket, bevaringsværdigt landskab og det sydvestlige hjørne af området indgår i udpeget økologisk forbindelse.

Aabenraa kommune skriver bl.a. i deres høringssvar i 2020 i forbindelse med udkast til screeningsafgørelsen, at efterbehandlingen til naturformål vurderes at være en forbedring ift. den hidtidige arealanvendelse til landbrugsformål.

Med hensyn til de landskabelige forhold vurderer regionen, at der kun vil være en begrænset påvirkning som følge af en overfladenær indvinding af rødbrændende ler, og efterbehandlingen til naturformål vil bidrage positivt til udpegningen af økologisk forbindelse i den sydvestlige del af projektområdet og vest for området.

Skovrejsning er uønsket bl.a. grundet de landskabelige forhold, og arealerne med vildtplantninger må derfor ikke uden forudgående dispensation overstige 0,5 ha for hvert af de to arealer.

Regionen vurderer derfor, at området ikke er belagt med kommunale planrestriktioner, der hindrer råstofgravning af en overfladenær lerindvinding.

Øvrige myndigheders afgørelser og forudsætninger

Aabenraa Kommune har givet tilladelse til vejadgang via Bøgevej og i denne stillet flere krav, som regionen har indarbejdet i vilkår 21, a-h.

Regionens vurdering af projektet i forhold til grundvandsforhold

---

Projektområdet ligger i område med særlige drikkevandsinteresser (OSD), men uden for indvindingsopland til vandværk. Indvindingen drejer sig om afgravning af rødbrændende ler til en dybde af forventeligt ca. 1 meter under terræn, dog til maks. 2 meter under terræn, hvorfor tykkelsen af lerlaget, som graves bort, er meget begrænset i forhold til de store mægtigheder af ler, som beskrives i borer i området.

I nærmeste boring DGU nr. 169.850, som er en undersøgelsesboring, beliggende ca. 15 m nord for projektområdet beskrives der moræneler fra terræn til 58 m u.t. kun afbrudt af et par 1 m tynde lag af morænesand. Øvrige nærliggende borer er beliggende mellem ca. 300 og 800 meter fra projektområdet og viser tilsvarende store mægtigheder af moræneler fra terræn og nedefter på mellem 30 og 58 meter med kun enkelte tynde sand- og gruslag. Den ene af disse borer DGU nr. 169.335, beliggende ca. 300 m mod sydvest, er en privat indvindingsboring, filtersat fra 55-58 m u.t. og med et registreret vandspejl på 20,1 m u.t. Der er ikke et indvindingsanlæg tilknyttet boringen, jf. GEUS' Jupiterdatabase.

Nærmeste indvindingsboringer er beliggende ca. 1,8 km nord for projektområdet i Bovrup by. Det drejer sig om borerne DGU nr. 161.183, 161.172 og 161.173. Borerne indvinder fra de miocæne sandlag i en

dybde mellem 54 og 66 m u.t., og magasinerne er velbeskyttet af en akkumuleret lertykkelse på mellem ca. 40 og 47 meter.

Grundvandspotentialiet viser en strømningsretning mod nordøst mod kysten, og projektområdet ligger opstrøms vandværket ved Bovrup. Vandværksboringerne er omgivet af BNBO.

Med denne markante tykkelse af lerlagene i området sammenholdt med den begrænsede indvinding af ler og de vilkår, der er stillet i tilladelsen, vurderes projektet ikke at være en hindring for, at områdets grundvand fortsat kan anvendes.

Regionen har meddelt tilladelsen på baggrund af en række vilkår til sikring af grundvandet, mens indvindingen finder sted. Det drejer sig om vilkårene 32 til 42 for opbevaring af brændstof, tankning, affaldshåndtering samt håndtering af evt. oliespild. Regionen vurderer dermed, at risikoen for forurening af grundvandet er minimal. Der gælder et generelt forbud om, at der ikke må tilføres jord til aktive eller ikke-aktive råstofgrave, jf. § 52 i jordforureningsloven.

Region Syddanmark vurderer, at indvindingen af råstoffer, når de stillede vilkår overholdes, ikke vil påvirke grundvandet negativt hverken kvantitativt eller kvalitativt.

Regionens vurdering i forhold til naturbeskyttelse og landskab

---

§ 3-områder:

Det ansøgte areal indeholder ikke beskyttede naturområder. Nærmeste natur, beskyttet i henhold til naturbeskyttelseslovens § 3, er to beskyttede søer beliggende hhv. ca. 85 m syd for og 110 m nord for arealet. Endvidere findes et par beskyttede søer ca. 270 m vest og ca. 430 m øst for projektområdet, mens nærmeste beskyttede vandløb Bovrup Bæk ligger ca. 500 m syd for arealet.

Der er tale om afgravning af rødbrændende ler til en begrænset dybde af maks. 2 meter under terræn og over grundvandsspejl. Nærmeste beskyttede sø ligger ca. 85 m syd for projektområdet og dermed opstrøms projektområdet.

Et rørlagt vandløb/hoveddræn diagonalt gennem projektområdet, som efter indvindingen af ler vil indgå i minivådområdet, vurderes tilsvarende ikke at blive påvirket. Der vil endvidere blive holdt graveafstand til dette dræn, jf. vilkår 31.

Regionen vurderer, at der på grund af afstanden og begrænset gravedybde ikke er behov for at træffe særlige foranstaltninger i forhold til naturbeskyttelse.

Regionens vurdering af de miljømæssige forhold

Støj:

Ved fastsættelse af vilkår for støj i råstofgrave, er der praksis for at henføre beboelser i landområder tæt ved råstofgrave til områdetype 3 - *Blandet bolig- og erhvervsbebyggelse, centerområder* i Miljøstyrelsens støjvejledning. De fastsatte støjvilkår fremgår af afsnittet om driftsvilkår.

Det vurderes, at Miljøstyrelsens vejledende støjgrænser kan overholdes med de fastsatte vilkår om aktiviteter og støjdæmpning bortset fra i kortere perioder igennem anlægsfasen, hvor der muligvis vil være en kortvarig overskridelse af de vejledende støjgrænser for de nærmeste naboer i forbindelse med råstofgravens anlægsfase (anlæg af adgangsvej, støjvolde og afrømning af overjord). Påvirkningen vurderes ikke at være væsentlig, da den vil være af lokal og kortvarig karakter.

Regionen vurderer samtidig, at generne i form af støj vil være minimale, da der vil blive indvundet ler i korte og koncentrerede perioder med begrænset anvendelse af maskinel.

Regionen vurderer samlet, at der er truffet tilstrækkelige vilkår til at sikre, at de vejledende støjgrænser kan overholdes.

Støv:

Opgravning af ler støver ikke, men transporten af ler er en kilde til støvemission. Specielt i perioder med tørt vejr og megen vind vil der være størst risiko for at kunne påføre naboer støvgener.

Regionen har fastsat vilkår til nedbringelse af evt. støvgener. Regionen vurderer, at det stillede vilkår (vilkår 19) vedrørende støv er tilstrækkelig til at sikre, at råstofindvindingen ikke medfører støvgener hos naboer omkring det ansøgte graveområde. Samtidigt kan virksomhedens drift opretholdes inden for projektområdet uden væsentligt bebyrdende tiltag.

Regionen har fastsat vilkår til nedbringelse af evt. støvgener. Regionen vurderer, at de stillede vilkår vedrørende støv er tilstrækkelige til at sikre, at råstofindvindingen ikke medfører støvgener hos naboer omkring det ansøgte graveområde. Samtidigt kan virksomhedens drift opretholdes inden for projektområdet uden væsentligt bebyrdende tiltag.

Trafikbelastning:

Adgangen til råstofgraven vil ske fra Brokbjergvej. Det er Aabenraa Kommune, der som vejmyndighed vurderer de trafikale forhold.

Aabenraa Kommune har i tilladelsen samt ved et supplerende vilkår skønnet, at "benyttelse af vejadgangen som ansøgt kan ske uden trafikale eller vejtekniske problemer, forudsat at vilkårene (i tilladelse til vejadgang samt supplerende vilkår) overholdes". Kommunen skriver endvidere, at "det har betydning for kommunens skøn, at trafikbelastningen på Brokbjergvej er lille". Kommunen henviser yderligere til, at "vilkåret om kørsel i kun én retning på Brokbjergvej, eller alternativt radiokontakt, er stillet for at hindre at lastbiler (herunder med læs) passerer hinanden, og derved kører ud i rabatterne og belaster disse" og stiller som et supplerende vilkår, at "vejadgangene må ikke anvendes, hvis der på Brokbjergvej samtidig køres med ler fra nærliggende lergraveområder, og hvis der ikke kan foretages en koordinering med denne kørsel (fx via radiokontakt)".

Der henvises til vilkår 21, a-h.

Indvindingen af ler vil finde sted i korte og koncentrerede perioder inden for en indvindingsperiode på 1 år og vil på disse tidspunkter medføre en forøget trafikbelastning. Projektet er placeret i et område med få naboer, og regionen vurderer, at den ændrede trafikbelastning i korte perioder ikke vil give væsentlige gener for nærmeste naboer.

Kulturarv og andre beskyttelser

Der er ikke registreret fortidsminder, kulturarvsarealer, diger, beskyttede arealer og beskyttelseslinjer inden for det ansøgte graveområde. Det nærmeste fortidsminde er et beskyttet sten- og jorddige, som ligger i en afstand af ca. 650 m mod øst- sydøst.

Museum Sønderjylland har vurderet, at der er høj risiko for at træffe på væsentlige, jordfaste fortidsminder ved muldafrømning og lertagning på projektområdet. Museet anbefaler derfor, at der foretages en forundersøgelse af matriklen forud for muldafrømning og lertagning.

Regionen vurderer, at råstofloddet med de stillede vilkår sikrer, at fredninger, fortidsminder og beskyttelseslinjer ikke påvirkes.

Regionens vurdering af grave- og efterbehandlingsplanen

Formålet med grave- og efterbehandlingsplanen er, at naboer og andre i området berøres mindst muligt, og at det åbne gravefelts påvirkning af fx den landskabelige oplevelse under indvindingen begrænses mest muligt. Derudover er det formålet at få en optimal og hensigtsmæssig udnyttelse af ressourcen.

Via graveplanen og efterbehandlingsplanen vil regionen sikre, at det åbne gravefelt begrænses mest muligt såvel arealmæssigt som tidsmæssigt. Derudover vil regionen med sine almindelige tilsyn med indvindingen være opmærksom på, om graveplanen følges, eller om der er behov for justeringer.

Grave- og efterbehandlingsplanerne er vedlagt som bilag. Af planerne fremgår det, at området skal efterbehandles til minivådområde, jf. tilladelse fra Aabenraa Kommune, som har givet tilladelse til regulering af det rørlagte drænløb/vandløb ved etablering af et minivådområde. Uden for minivådområdet vil der etableres vildtbeplantning med træer og buske, der samlet set vil give mere natur i området i forhold til nuværende landbrugsdrift.

Planerne har jf. råstoflovens § 10a været i høring hos Aabenraa Kommune.

Regionen har foretaget en hensynsafvejning efter råstofloven og stillet de relevante vilkår, der sikrer, at efterbehandlingen varetager de interesser, der skal tages i henhold til råstoflovens § 3. Vilkårene er stillet jf. lovens § 10, stk. 1 nr. 1.

I regionens hensynsafvejning er indgået hensynet til udnyttelse af råstofressourcen i forbindelse med etablering af et minivådområde, som også gavner natur og miljø. Efterbehandling med vildtbeplantning med

træer og buske vil især gavne funktionaliteten af den økologiske forbindelse, som ligger lige vest for projektområdet og som skærer det vestlige hjørne af området. Generelt vil efterbehandlingen sammen med de levende hegn, som bevares omkring arealet, give mere natur i området. Etableringen af et minivådområde er lodsejers ønske.

Vilkår 52 om gennemgravning af skel:

Dette vilkår er stillet for at sikre, at hele forekomsten udnyttes, og at der ikke ved eventuel gravning på naboarealer efterlades en vold mellem ejendommene, idet dette vil være en markant, landskabelig forandring. Vilkåret tinglyses på ejendommene.

Regionens samlede vurdering

Region Syddanmark vurderer samlet, at det ansøgte under overholdelse af de vilkår, der er fastsat i tilladelsen kan gennemføres uden væsentlige gener eller miljømæssige konsekvenser for mennesker, natur og omgivelserne. Regionen vurderer endvidere, at indvindingen ikke er i strid med de planmæssige interesser, der gælder for området.

På den baggrund vurderer Region Syddanmark, at der kan meddeles tilladelse til erhvervmæssig råstofindvinding.

8 KLAGEVEJLEDNING OG UNDERRETNING

8.1 Klagevejledning

Region Syddanmarks afgørelse om tilladelse til råstofindvinding inkl. vurdering efter habitatbekendtgørelsen kan påklages til Miljø- og Fødevarerklagenævnet.

Klageberettigede er: Adressaten for afgørelsen, offentlige myndigheder, en berørt nationalparkfond oprettet efter lov om nationalparker, lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen, landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser og enhver med individuel væsentlig interesse i afgørelsen.

Klagen til Miljø- og Fødevarerklagenævnet skal indsendes elektronisk via klageportalen, som man finder et link til på forsiden af [Nævnenes Hus](#), hvor man logger ind med f.eks. NEM-ID.

Klagen videresendes gennem klageportalen til den myndighed, der har truffet afgørelsen. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i klageportalen.

For behandling af klagen skal der betales et gebyr. Privatpersoner skal betale et gebyr på 900 kr. Virksomheder og organisationer skal betale et gebyr på 1.800 kr. Gebyret betales med betalingskort i Klageportalen. Gebyret tilbagebetales, hvis klager får helt eller delvis medhold i klagen.

En evt. klage skal være tilgængelig for Region Syddanmark i klageportalen senest den 2. februar 2021 kl. 23.59.

Ansøger får besked, hvis der klages over afgørelsen.

Tilladelsen må ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet.

Klage i henhold til råstofloven har opsættende virkning, medmindre klagemyndigheden bestemmer andet.

Hvis afgørelsen ønskes indbragt for domstolene, skal dette jf. råstoflovens § 43 ske inden 6 måneder fra offentliggørelsen af afgørelsen.

8.2 Underretning om afgørelsen

De nedenfor nævnte er orienteret særskilt om afgørelsen.

Myndigheder

Aabenraa kommune, Industri@aabenraa.dk, lha@aabenraa.dk
Museum Sønderjylland, planer@museum-sonderjylland.dk
Miljøstyrelsen, mst@mst.dk
Naturstyrelsen, nst@nst.dk
Slots- og Kulturstyrelsen, post@slks.dk
SKAT, myndighed@skat.dk

Parter

Parter jf. listen i afsnit 6.3 *Partshøring*.

Foreninger (klageberettigede)

Botanisk Forening: nbu_jyl@botaniskforening.dk
Danmarks Naturfredningsforening, dn@dn.dk
Danmarks Naturfredningsforenings lokalafdeling Aabenraa@dn.dk
Dansk Ornitologisk Forening, natur@dof.dk
Dansk Ornitologisk Forening, lokalafdeling Sønderjylland@dof.dk
Friluftsrådet, fr@friluftsradet.dk
Friluftsrådet Sønderjylland Øst, soenderjylland@friluftsradet.dk

Med venlig hilsen

Anne Krag
Områdechef

9 BILAG

Følgende bilag er vedlagt tilladelsen:

1. Oversigtskort
2. Graveplan
3. Efterbehandlingsplan
4. Screeningsafgørelse inkl. VVM-skema
5. Tilladelse til vejadgang til lergraveområde på matr. nr. 32a Bovrup, Varnæs og Supplerende vilkår vedr. tung trafik fra lergraveområder
6. Tilladelse til etablering af minivådområde
7. Udtalelse fra Aabenraa Kommune (høringssvar og partshøring)
8. Udtalelse fra Museum Sønderjylland (høringssvar)

Bilag 1 Oversigtskort

 Projektområde og matrikelgrænse

 Indvindingsareal

 Adgangsvej

Bilag 2 Graveplan

Blå pile: adgangsveje til matriklen

Offentlig vej, Brokbjergvej

Overjord kan lægges op i depot som støjafskærmning

Maksimalt graveområde: ca. 2,25 ha

Rørlagt vandløb

Graves op og indgår i minivådområde efter retablering

I forbindelse med råstofgravning graves uden om vandløbet.

Bassinerne til minivådområdet graves i en tør periode, hvor der kun er lille vandføring det rørlagte vandløb. Det vand, der måtte komme, pumpes ud i eks. brønd

Brokbjergvej 2
Adgangsveje mv.

Dato: 15.11.2019 / 09:11:12

Jens Terp-Nielsen Vej 13
6200 Aabenraa
Tlf. 74365000

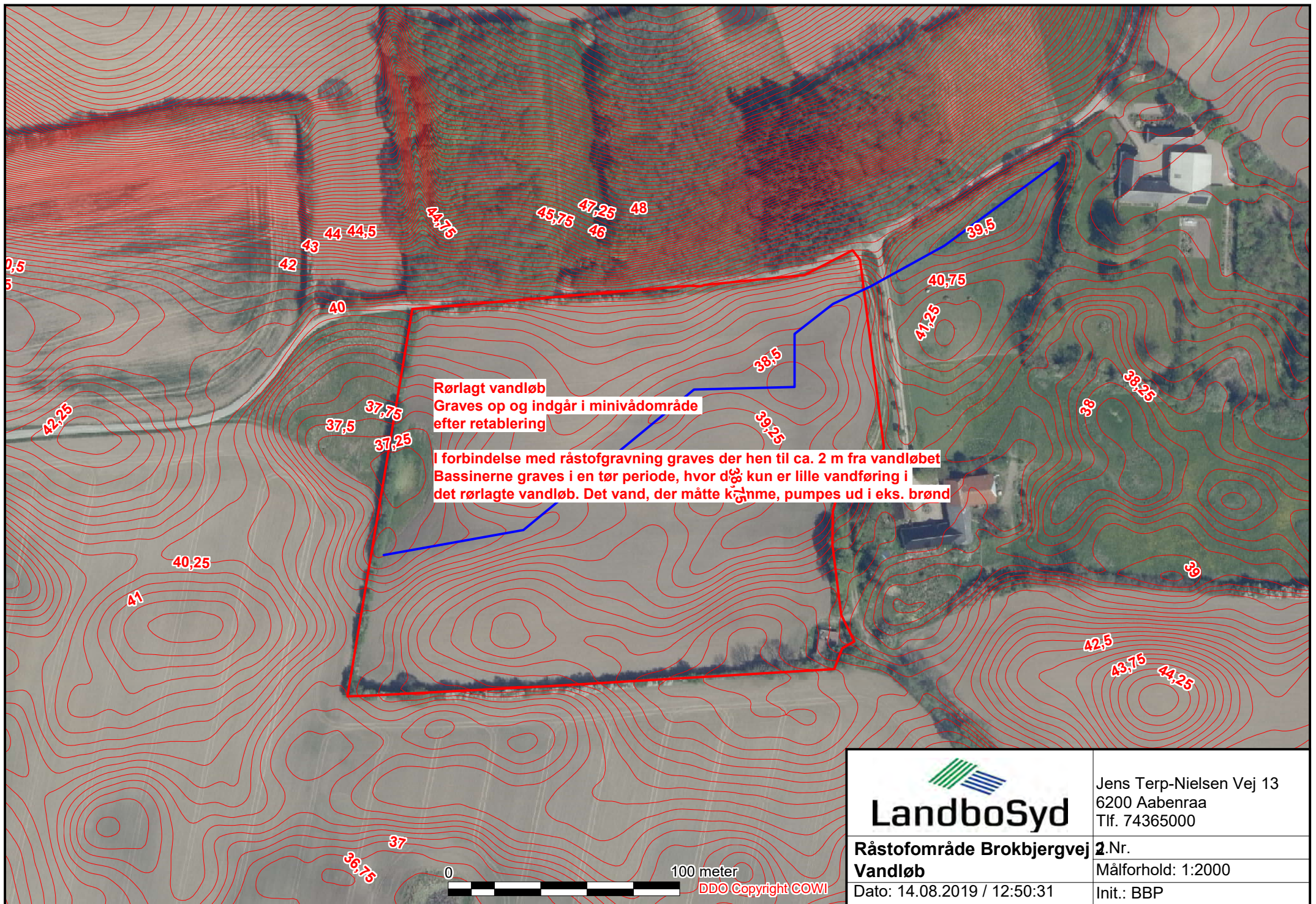
J.Nr.
Målforhold: 1:1500

Init.: BBP

0 75 meter

DDO Copyright COWI

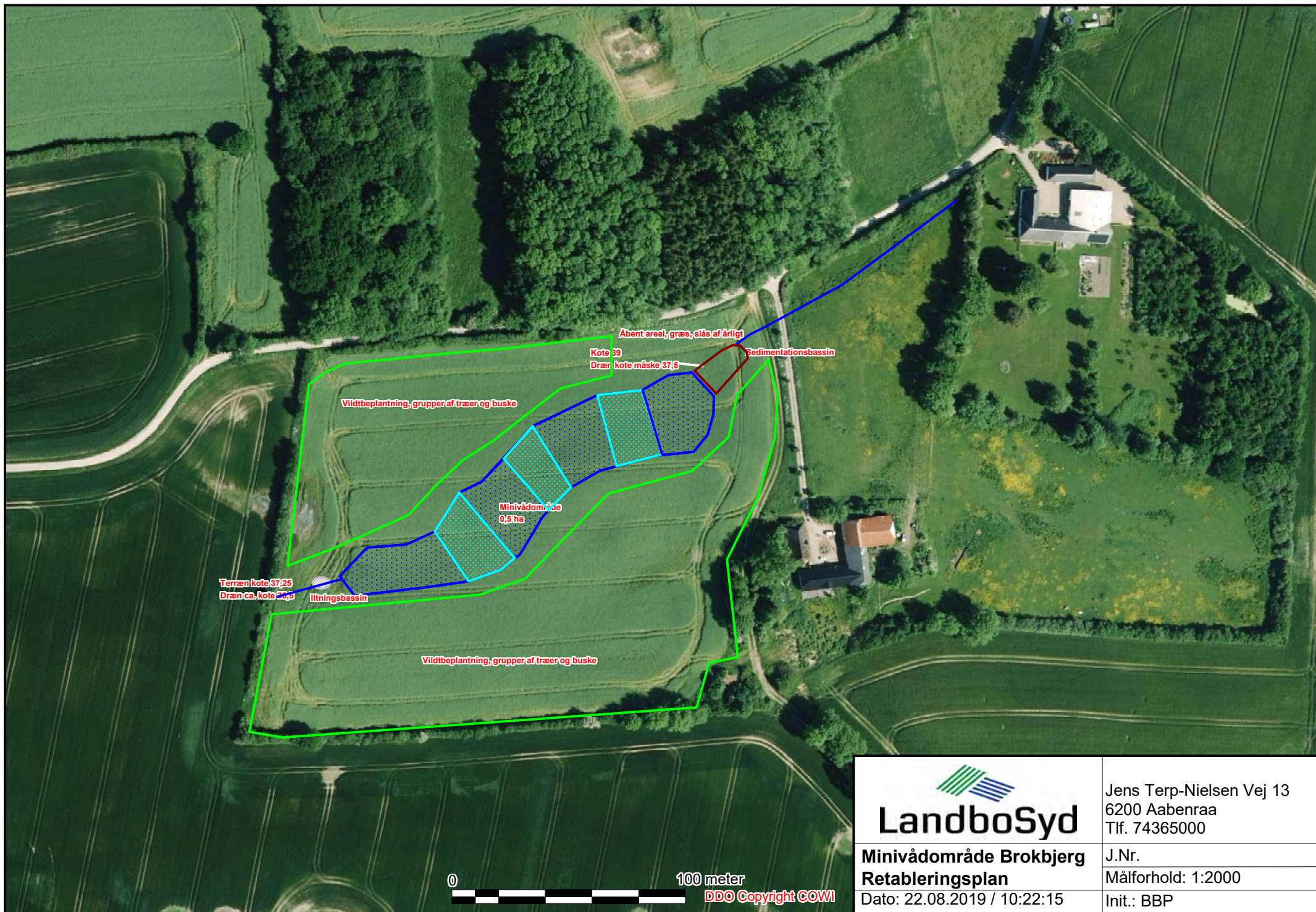

 LandboSyd	Jens Terp-Nielsen Vej 13 6200 Aabenraa Tlf. 74365000
	Råstofområde Brokbjergvej 2.Nr. Vandløb Dato: 14.08.2019 / 12:50:31

Bilag 3 Efterbehandlingsplan

 LandboSyd	Jens Terp-Nielsen Vej 13 6200 Aabenraa Tlf. 74365000
	Minivådområde Brokbjerg Retableringsplan
Dato: 22.08.2019 / 10:22:15	Init.: BBP

Retableringsplan for råstofgraveområde på matr. 32 a Bovrup, Varnæs

Gerth Petersen har søgt tilskud til at etablere et kvælstof-minivådområde på sin ejendom, matr. 32 a Bovrup, Varnæs. Han har fået forhåndstilsagn om tilskud til projektet fra Landbrugsstyrelsen, et beløb på omkring 400.000 kr. plus noget arealkompensation. Udbetaling af tilskud er afhængig af, at minivådområdet etableres som ansøgt.

Derudover har Gerth et ønske om at omdanne "restarealerne" rundt om minivådområdet til vildtbeplantning og skov, med en udformning, som skal nærmere aftales med kommunen i forbindelse med ansøgning om landzonetilladelse.

Som led i bestræbelserne på at få tilladelse til at etablere minivådområdet og omdanne landbrugsarealerne til vildtbeplantning, er vi blevet opmærksomme på råstofinteressen, som vi søger at tage højde for, ved at sikre, at alt det brugbare rødder, der måtte være, bliver afgravet inden minivådområdet og vildtbeplantning etableres. Derfor søges der om råstofgravetilladelse til at indvinde ler på arealet.

Efterbehandlingen er således i sig selv det primære formål med projektet, og der er afsat et beløb på ca. 400.000kr. til det, i tilskud fra Landbrugsstyrelsen.

Der er temmelig præcise krav til udformning og funktion af et minivådområde, for at kunne få tilskud. Det skal sikres, at der ikke er risiko for tilbagestuvning af vand i opstrøms drænsystem. Der skal være et sandfang ved indløbet. Størrelse og dybde på bassiner skal leve op til de ansøgte mål, og brinkanlægget skal være fladt, og tilsås med græs og urter for at undgå erosion. Vandet, der ledes ind gennem systemet, skal iltes i en iltbrønd eller et iltbassin, inden det ledes tilbage i vandløbssystemet.

Alle disse krav er indarbejdet i det vedlagte skitseprojekt. På de øvrige arealer vil den afrømmede muld blive genudlagt, og der vil blive etableret et vegetationsdække af græs og vildtvenlige planter, samt plantet større og mindre holme af træer og buske. Terrænet på arealerne omkring minivådområdet vil blive omkring ½ m lavere, end det er i dag, i kraft af afgravningen af ler, men det vil blive udformet som et blødt fald, som ikke vil være iøjnefaldende, når først retableringen er gennemført.

Hvis ikke der opnås tilsagn til etablering af minivådområdet, vil projektet ikke blive igangsat.

Bilag 4 Screeningsafgørelse inkl. VVM-skema

Udlejningsejendom v. Gerth Petersen
Kausager 6
6200 Aabenraa
CVR-NR: 34170096

Klima og Ressourcer
Kontaktperson: Susanne Roug Ponięwozik
E-mail: srp@rsyd.dk
Direkte tlf.: 7663 1803
Den 19. marts 2020
Journalnr.: 19/32652

Afgørelse om at ansøgning om tilladelse til erhvervs- mæssig råstofindvinding på del af matr.nr. 32a Bovrup, Varnæs i Aabenraa Kommune ikke er omfattet af krav om miljøvurdering

Region Syddanmark har den 22. august 2019 med senere supplerende oplysninger af den 15. november og 17. december 2019 modtaget en ansøgning om tilladelse til råstofindvinding på matr.nr. 32a Bovrup, Varnæs i Aabenraa Kommune.

Afgørelse

Det ansøgte projekt optræder på miljøvurderingslovens bilag 2, pkt. 2a. Region Syddanmark har derfor gennemført en screening af det ansøgte projekt, jf. lovens § 21. Screeningen er gennemført med henvisning til de i lovens bilag 6 relevante kriterier. Screeningskemaet er vedlagt som bilag.

Region Syddanmark har på baggrund af den gennemførte screening vurderet, at projektet ikke kan forventes at få væsentlig indvirkning på miljøet jf. lovens § 16. Der er derfor ikke krav om en miljøvurdering, og der skal derfor ikke udarbejdes en miljøkonsekvensrapport i forbindelse med ansøgningen om tilladelse til erhvervs-mæssig indvinding af råstoffer på ovenstående ejendom.

Afgørelsen er meddelt efter miljøvurderingslovens § 21 ¹.

Begrundelse for afgørelsen

Screening er en administrativ proces, hvor projektet vurderes i forhold til en række faste kriterier jf. miljøvurderingslovens bilag 6 under overskrifterne:

1. Projektets karakteristika
2. Projektets placering
3. Arten af og kendetegn ved den potentielle miljøpåvirkning

---

¹Bekendtgørelse af lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM) jf. lovbekendtgørelse nr. 1225 af 25. oktober 2018.

1. Anlæggets karakteristika:

Udlejningsejendom ved Gerth Petersen har ansøgt om tilladelse til indvinding af rødbrændende ler på matrikel nr. 32a Bovrup, Varnæs, Aabenraa Kommune. Der søges om en 1-årig indvindingstilladelse på et 3,5 ha stort projektareal med en forventet indvinding på 3 ha, svarende til op til 30.000 m³ rødbrændende ler, som vil blive indvundet i en gravekampagne. Der vil kunne blive gravet til maks. 2 meter under terræn, men der vil kun blive indvundet rødbrændende ler, som dog forventeligt ikke vil forekomme til denne dybde. Vandspejlet ligger i nærliggende boring ca. 20 m u.t. Der vil blive gravet hhv. nord og syd for det rørlagte vandløb beliggende diagonalt igennem arealet.

De ansøgte arbejdstider er fra kl. 7.00 til kl. 18.00 mandag til fredag. Ved den ansøgte forventede indvindingsmængde på op til 30.000 m³ forventes der ca. 20-25 kørsler med lastbil pr. dag ved indvinding i en periode på 8-10 uger.

Arealet vil blive efterbehandlet til minivådområde med inddragelse af det rørlagte vandløb i den centrale del og med vildbevoksning med træer og buske samt græsarealer nord herfor og vildtbevoksning med træer og buske syd herfor.

2. Projektets placering:

Det ansøgte projektareal er delvist beliggende inden for udpeget interesseområde for rødbrændende ler i Råstofplan 2016, idet den nordligste del af området ligger uden for planen. Arealet ligger i område med særlige drikkevandsinteresser (OSD) og uden for indvindingsoplande til vandværker. Projektarealet er beliggende i landzone med spredte beboelser.

Nærmeste § 3-beskyttede søer er beliggende hhv. ca. 85 m syd for og 110 m nord for arealet, mens nærmeste beskyttede vandløb Bovrup Bæk ligger ca. 500 m syd for arealet.

Der beskrives i ansøgningen et rørlagt vandløb diagonalt gennem projektarealet, som efter indvindingen af ler vil indgå i minivådområdet, som skal etableres på arealet. Der vil blive holdt en graveafstand til dette vandløb.

Der er en privat indvindingsboring filtersat fra 55-58 m u.t. og med et registreret vandspejl på 20,1 m u.t. beliggende ca. 300 m sydvest for projektarealet. Der er ikke et indvindingsanlæg tilknyttet boringen, jf. GEUS' Jupiterdatabase. Nærmeste boring DGU nr. 169.850 er en undersøgelsesboring, beliggende ca. 15 m nord for projektarealet. I denne beskrives der moræneler fra terræn til 58 m u.t. kun afbrudt af et par 1 m tynde lag af morænesand. Øvrige nærliggende boringer er beliggende mellem ca. 300 og 800 meter fra projektarealet og viser tilsvarende store mægtigheder af moræneler fra terræn og nedefter på mellem 30 og 58 meter med kun enkelte tynde sand- og gruslag. Der søges om overkørselstilladelse til Brokbjergvej fra det ansøgte indvindingsområde. Trafikken ledes ikke gennem tæt beboede områder, men trafikken til og fra projektområdet vil kummulere med den trafik, der foregår fra Kielsbjergvej såfremt der indvindes i samme periode.

Der er ingen registrerede, beskyttede eller fredede områder indenfor eller nær det ansøgte projektareal, ej heller beskyttede sten- og jorddiger eller fredede fortidsminder og kulturarvsarealer. Muse-

eum Sønderjylland vurderer i sit hørings svar, at der er høj risiko for at træffe på væsentlige, jordfaste fortidsminder ved muldafrømning og lertagning på projektområdet, og museet anbefaler derfor, at der foretages en forundersøgelse forud for muldafrømning og lerindvinding.

3. Arten af og kendetegn ved den potentielle miljøpåvirkning:

Projektarealet er beliggende i landbrugsområde med spredte beboelser og dermed forholdsvis få personer, der påvirkes af råstofindvindingen.

Det vurderes, at projektet ikke vil være en hindring for, at områdets grundvand fortsat kan anvendes, og der er ikke risiko for, at råstofgravningen over grundvandsspejl vil påvirke nærliggende § 3-beskyttede søer.

Med hensyn til de landskabelige forhold vil der kun være en begrænset påvirkning som følge af en overfladenær indvinding af rødbrændende ler. Efterbehandlingen til minivådområde bevirker, at det drænlagte vandløb centralt i området vil blive gravet op og indgå i minivådområdet, der sammen med vildtbeplantning med træer og buske vil give mere natur i området. Den landskabelige påvirkning såvel under som efter råstofindvinding forventes hverken enkeltvist eller kumulativt at påvirke landskabet væsentligt.

Regionen vurderer at projektet ikke har en væsentlig indvirkning på miljøet, da der ingen registrerede bilag IV-arter eller beskyttede arter er, ej heller beskyttede sten- og jorddiger eller fredede fortidsminder, kulturarvsarealer eller på grundvandsforkomsten indenfor eller nær det ansøgte projektområde.

Der vil være støj fra lastbiltransporter til og fra indvindingsområdet. Støjpåvirkningen vil være i en begrænset periode og det vurderes derfor, at den ikke vil påvirke miljøet væsentligt. Trafikbelastningen vil foregå indenfor en kortvarig periode (ca. 8-10 uger) med op til 25 lastbiler pr. dag. Transporten med råstoffer vil sandsynligvis påvirke de nærmeste beboere i nogen grad.

Grundet den forventede korte tidsramme for indvindingen af ler, det begrænsede antal personer, som bliver påvirket af trafikken, samt trafikken omfang, vurderes påvirkningen fra trafikken til og fra råstofgraven ikke, hverken i sig selv eller i kumulation med trafikken fra Kielsbjergvej, at medføre en væsentlig påvirkning af miljøet.

Regionen vurderer samlet set, at projektets karakteristika, placering eller den potentielle miljøvurdering i ikke har nogen væsentlig negativ effekt på miljøet. Der er derfor ikke krav om en miljøvurdering, og der skal derfor ikke udarbejdes en miljøkonsekvensrapport i forbindelse med ansøgningen om tilladelse til erhvervs mæssig indvinding af råstoffer på ovenstående ejendom.

Partshøring

Region Syddanmark har foretaget en partshøring i medfør af forvaltningslovens² § 19.

---

² Bekendtgørelse af forvaltningsloven jf. lovbekendtgørelse nr. 433 af 22. april 2014 med senere ændringer.

Høringen forløb i perioden 20. januar 2020 til 11. februar 2020 og været sendt i høring til følgende:

Navn	Adresse		Bynavn	Matr	Ejerlav
Mogens Dall	Kidingvej 42	6200	Aabenraa	57, 708	Bovrup, Varnæs
Stig Lund-Mikkelsen	Kidingvej 34	6200	Aabenraa	71, 89	Bovrup, Varnæs
Ingrid Petersen	Bovrup Store- gade 32	6200	Aabenraa	711	Bovrup, Varnæs
Mikael Peter Damm Warncke	Blansvej 22	6200	Aabenraa	722	Bovrup, Varnæs
Lisa Nørlund Jørgensen	Brokbjergvej 4	6200	Aabenraa	666	Bovrup, Varnæs
Carsten Nørlund Jørgensen	Brokbjergvej 4	6200	Aabenraa	666	Bovrup, Varnæs
Karsten Jørgensen Schmidt	Kielsbjergvej 6	6200	Aabenraa	713	Bovrup, Varnæs
Olav Lund-Mikkelsen c/o Anne Lund-Mikkelsen	Kidingvej 33	6200	Aabenraa	17	Bovrup, Varnæs
Søren Kjeld Jensen	Brokbjergvej 6A	6200	Aabenraa	18	Bovrup, Varnæs
Anette Popp Holm	Brokbjergvej 8	6200	Aabenraa	73	Bovrup, Varnæs
Andy Holm		6200	Aabenraa	73	Bovrup, Varnæs
Lodsejer Gerth Petersen	Varnæs Vester- mark 7	6200	Aabenraa	32a	Bovrup, Varnæs

Høringssvar

I høringsperioden har regionen modtaget svar fra parter i sagen: Nabo Søren K. Jensen, Aabenraa Kommune og Museum Sønderjylland.

Søren K. Jensen (part):

Søren K. Jensen (SKJ) skriver til regionen at projektet overordnet vil danne grundlag for naturmæssig forbedring. SKJ skriver også, at den planlagte transportvej i forbindelse med indvindingen giver anledning til betydelig utilfredshed for de lokale beboere pga den kraftige trafik tæt forbi bygninger og betydelige støjgener. SKJ nævner også, at der vil være fare for bygningskade ved den tunge transport, så tæt som en meter fra bebyggelse på Brokbjergvej 8.

Regionens bemærkninger:

Det er kommunalbestyrelsens ansvar, som vejmyndighed at holde sine offentlige veje i en stand som trafikens art og størrelse kræver. Færdel på offentlig vej reguleres i øvrigt af færdselsloven og håndhæves af politiet. Aabenraa Kommune meddeler overkørselstilladelse til indbygning i råstofstilladelsen hvori vejforholdene er vurderet.

I gravetilladelsen vil der blive stillet vilkår om afstand til graveafstande til skel, vej og bygninger bl.a. for at undgå skader på bygninger og veje.

Der vil være støj fra råstofgraven i dagtimerne. Støj reguleres efter Miljøstyrelsen vejledning om ekstern støj fra virksomheder, vejl. nr. 5/1984. Hvis det viser sig at grænseværdierne for støj ikke kan overholdes kan bygherren efterfølgende pålægges at foretage støjreducerende tiltag f.eks. ved etablering af støjvold.

Der vil være trafik i en begrænset periode (ca 8-10 uger) med et begrænset antal lastbiler (ca. 25 pr. dag). Det vurderes at påvirkningen fra trafikken til og fra råstofgraven ikke medfører en væsentlig påvirkning af miljøet.

Aabenraa Kommune:

Aabenraa kommune skriver i høringssvar at området er udpeget til OSD, men er ikke indenfor umiddelbar nærhed af eksisterende indvinding til almene vandværker. Gravedybden på ca. 1 m under terræn er relativt lav. Kommunen skriver også, at der er tale om en tidsbegrænset indvinding ned til en begrænset dybde under terræn. Efterbehandlingen til naturformål vurderes at være en forbedring ift. den hidtidige arealanvendelse som landbrugsformål.

Regionens bemærkninger:

Indvindingen drejer sig om afgravning af rødbrændende ler til en dybde på maks 2 meter under terræn. Tykkelsen af ler der graves bort er meget begrænset i forholdt til de mægtigheder af ler som beskrives i nærliggende borer fra området.

Regionen vurderer at der ikke er risiko for grundvandsressourcen, da den dels er velbeskyttet af tykke lerlag i området, indvindingen af ler er begrænset og risikoen for forurening minimeres med vilkår i gravetilladelsen f.eks om håndtering af brændstof.

Museum Sønderjylland har ingen bemærkninger til udkast til afgørelsen.

Klagevejledning

Region Syddanmarks afgørelse efter miljøvurderingsloven kan for så vidt angår retlige spørgsmål påklages til Miljø- og Fødevarerklagenævnet.

Klageberettigede er: Miljø- og fødevarerministeren, enhver med retlig interesse i sagens udfald samt landsdækkende foreninger og organisationer, der som formål har beskyttelsen af natur og miljø eller varetagelsen af væsentlige brugerinteresser inden for arealanvendelsen og har vedtægter eller love, som dokumenterer deres formål, og som repræsenterer mindst 100 medlemmer.

Klagen til Miljø- og Fødevarerklagenævnet skal indsendes elektronisk via klageportalen, som man finder et link til på forsiden af [Nævnenes Hus](#), hvor man logger ind med f.eks. NEM-ID.

Klagen videresendes gennem klageportalen til den myndighed, der har truffet afgørelsen. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i klageportalen.

For behandling af klagen skal der betales et gebyr. Privatpersoner skal betale et gebyr på 900 kr. Virksomheder og organisationer skal betale et gebyr på 1.800 kr. Gebyret betales med betalingskort i Klageportalen. Gebyret tilbagebetales, hvis klager får helt eller delvis medhold i klagen.

En evt. klage skal være tilgængelig for Region Syddanmark i klageportalen senest den 17. april 2020 kl. 23.59.

Ansøger får besked, hvis der klages over afgørelsen.

Klage har ikke opsættende virkning, medmindre klagemyndigheden bestemmer andet.

Hvis afgørelsen ønskes indbragt for domstolene, skal dette ske inden 6 måneder fra modtagelsen af denne afgørelse.

Øvrigt

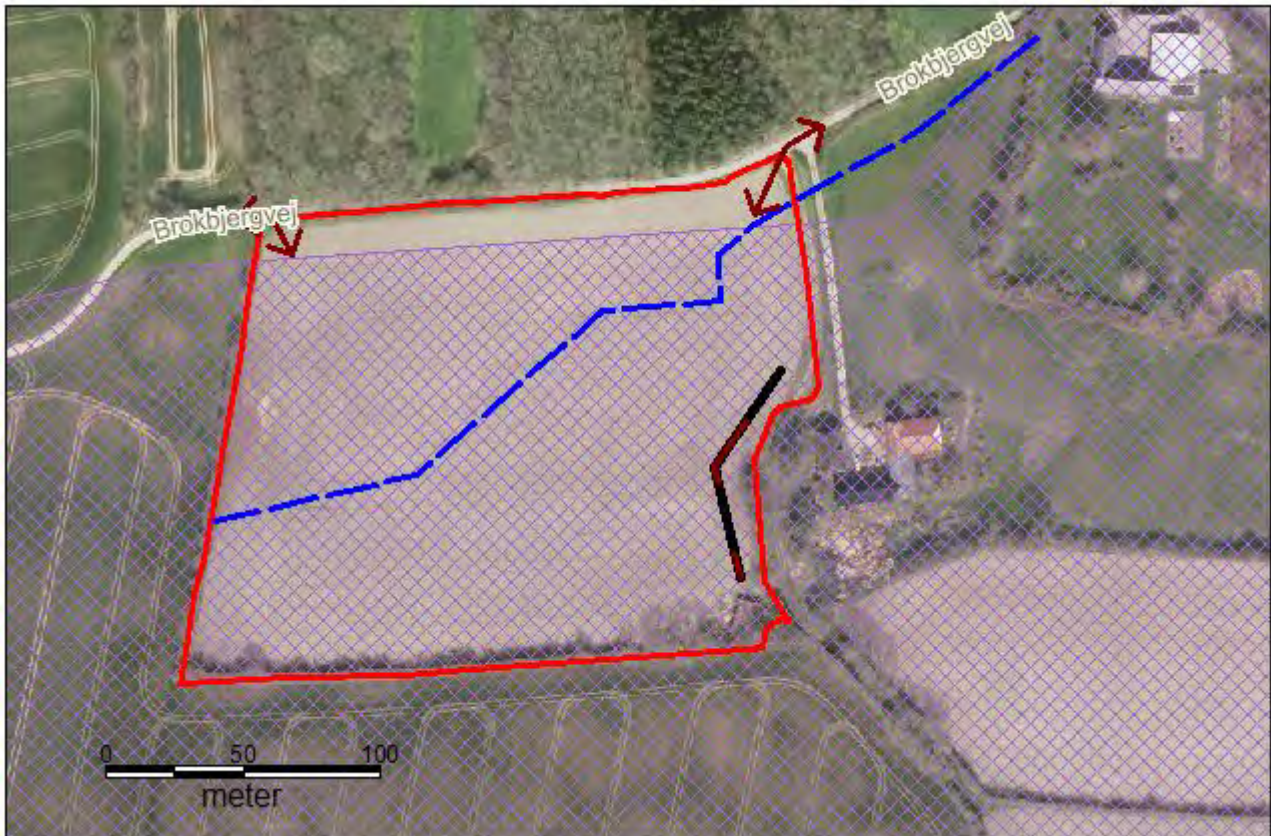
Yderligere oplysninger kan fås ved henvendelse til undertegnede - gerne med henvisning til journalnr.

Med venlig hilsen

Susanne Roug Poniewozik
Geolog

Bilag 1 - Oversigtskort

Ansøgte projektareal med angivelse af udlagt råstofgraveområde for rødbrændende ler.

- Ansøgt projektareal
mstr. 32a
Bovrup, Varnæs
- Forslag til adgangsvvej
- Støjvolde
- Omtrentlig placering
af hoveddrænledning

Bilag 2 – Screening af projekter på bilag 2

Skema til brug ved screening af projekter på bilag 2

Kriterier iht. bilag 6 i lovbek. nr. 1225 af 25. oktober 2018 om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM)

Nedenstående skema omfatter kriterier jf. bilag 6 til bestemmelse af, hvorvidt projekter omfattet af bilag 2 skal underkastes en miljøkonsekvensvurdering. Oplysningerne i skemaet er baseret på oplysninger fra ansøger om projektets karakteristika mm. i råstofansøgning af den 22. august 2019 med senere supplerende oplysninger af den 15. november og 17. december 2019 samt anmeldelse efter miljøvurderingsloven af 22. august 2019. Endvidere er statslig, regional og kommunal planlægning samt oplysninger indkommet ved høring af berørte myndigheder inddraget. Tilgængelige oplysninger om projektområdet fra relevante registre og geografiske informationssystemer så som Danmarks Miljøportal, PlansystemDK og MiljøGIS er inddraget i vurderingerne.

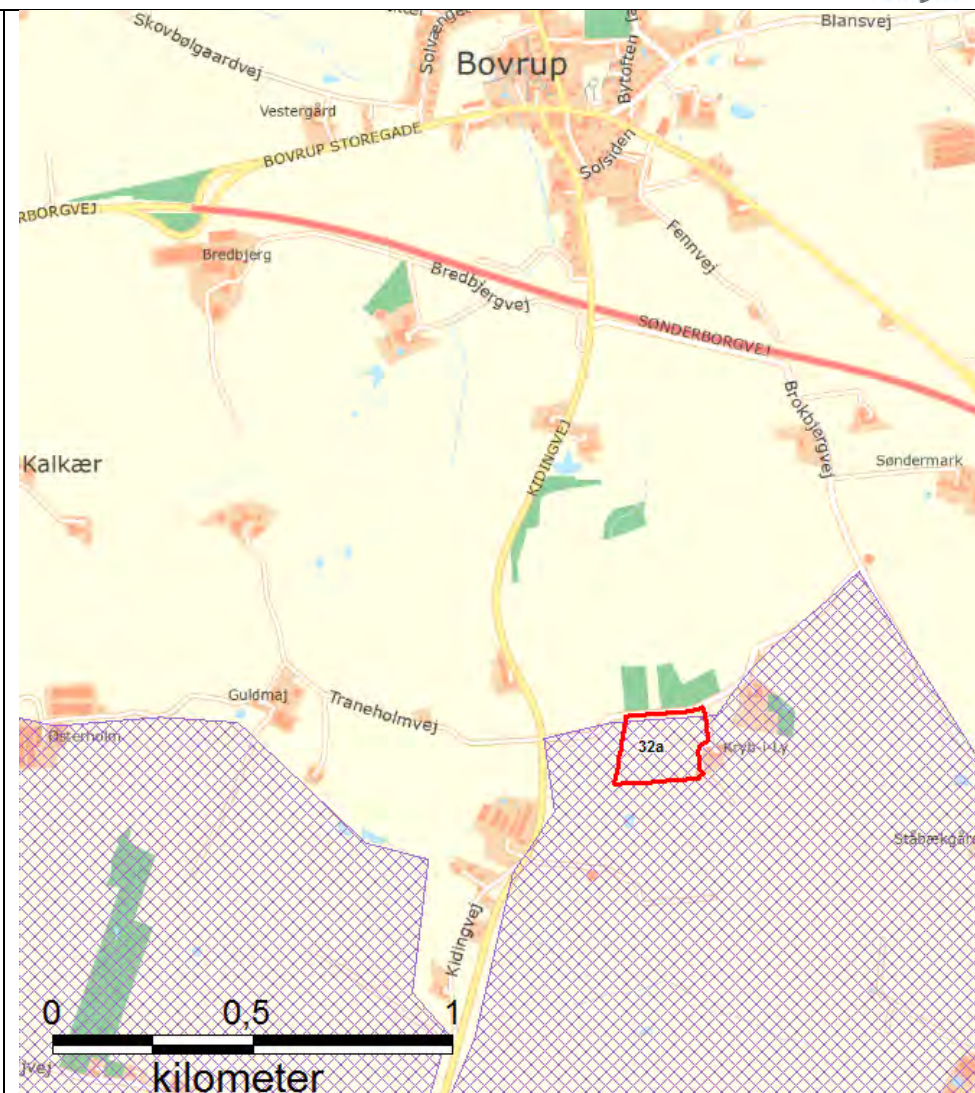
Projektets karakteristika

Projektbeskrivelse – jf. ansøgningen	<p>Der søges om tilladelse til indvinding af rødbrændende ler på matr. nr. 32a, Bovrup, Varnæs i Aabenraa Kommune.</p> <p>Det ansøgte projektareal er på 3,5 ha og ligger delvist inden for udpeget råstofinteresseområde i Råstofplan 2016, idet den nordligste del af området ligger uden for interesseområdet. Der søges om en 1-årig indvindingstilladelse, idet der forventes indvinding på ca. 3 ha, svarende til en mængde på op til 30.000 m³ rødbrændende ler, som vil blive indvundet i en gravekampagne. Der vil kunne blive gravet til maks. 2 meter under terrænen, men der vil kun blive indvundet rødbrændende ler, som sandsynligvis ikke vil forekomme til denne dybde. Vandspejlet ligger i nærliggende boring ca. 20 m u.t. Der vil blive gravet hhv. nord og syd for det rørlagte vandløb diagonalt igennem arealet.</p> <p>De ansøgte arbejdstider er fra kl. 7.00 til kl. 18.00 mandag til fredag.</p> <p>Der forventes ca. 20-25 kørsler med lastbil pr. dag ved indvinding i en periode på 8-10 uger med en indvindingsmængde på op til 30.000 m³.</p> <p>Arealet ligger inden for område med særlige drikkevandsinteresser (OSD), men ikke inden for indvindingsopland til vandværk</p> <p>Arealet vil blive efterbehandlet til minivådområde med inddragelse af det rørlagte vandløb/hoveddræn i den centrale del og med vildbevoksning med træer og buske samt græsarealer nord derfor og vildbevoksning med træer og buske syd derfor.</p>
Bygherre – navn, adresse, mail og telefonnummer	<p>Udlejningsejendom v. Gerth Petersen Kausager 6 6200 Aabenraa gerth@milcotec.com, telefon: 2025 8260</p>

Sagsbehandler: Susanne Roug Poniewozik
E-mail: srp@rsyd.dk
Dato: 20. januar 2020
Journal nr.: 19/32652

Bygherres kontaktperson, mail og telefonnummer	Britt Bjerre Poulsen, LandboSyd Jens Terp-Nielsens Vej 13 6200 Aabenraa bbp@landbosyd.dk , telefon 7436 5079
Projektets placering og arealbehov i ha	Projektarealet er beliggende ca. 1,3 km syd for Bovrup på matr. nr. 32a Bovrup, Varnæs. Adressen er Brokbjergvej 2, 6200 Aabenraa. Projektarealet er på 3,5 ha.

Oversigtskort

Projektets behov for råstoffer – type og mængde i anlægs- og driftsfasen	Der er ingen behov for råstoffer i forbindelse med indvindingen, idet der er tale om en råstofgrav, bortset fra dieselolie til gravemaskine.			
Projektets behov for vand – kvalitet og mængde i anlægsfasen og driftsfasen	Der er ingen behov for vand i forbindelse med indvindingen - hverken i anlægsfasen eller i driftsfasen, idet der er tale om lerindvinding.			
Mængden og typen af affald som følge af projektet i anlægs- og driftsfasen	Der vil være tale om affald som fx dagrenovation, der vil medtages med gravemaskinerne og bortskaffes hos entreprenøren. Service af maskinerne vil foregå uden for projektarealet.			
Mængden og typen af spildevand som følge af projektet i anlægs- og driftsfasen	Det vil i både anlægsperioden og driftsfasen eventuelt være nødvendigt at pumpe bassinerne tørre for tilløbende drænvand og ligeledes i forbindelse med efterbehandlingen af arealet til minivådområde. Vandet vil blive ledt til eksisterende dræn, men forud herfor skal Aabenraa Kommune kontaktes, idet det drejer sig om et rørlagt vandløb.			
Kriterium	Ja	Bør undersøges	Nej	Bemærkninger
Er der andre ejere end bygherre?			X	
Er der andre projekter eller aktiviteter i område, der sammen med det ansøgte medfører en påvirkning af miljøet (kumulative forhold)			X	I perioden, planlagt til en sommer, hvor der indvindes ler, vil der være en øget trafik, hvor der ud fra en gennemsnitsbetragtning forventes op til ca. 20-25 kørsler med lastbil pr. arbejdsdag – afhængig af indvindingsperiodens længde. De ca. 20-25 kørsler med lastbil pr. arbejdsdag svarer til ca. 8-10 uger med en samlet indvinding på op til 30.000 m ³ . Da der er ikke andre projekter i området og grundet den forventede tidsramme for indvindingen af ler, vurderer regionen, at der ikke er tale om kumulative effekter fra projektet, som kan medføre en væsentlig påvirkning på miljøet.
Forudsætter projektet etablering af yderligere vandforsyningskapacitet			X	Nej
Kræver bortskaffelse af affald og spildevand ændringer af bestående ordninger?			X	Bortskaffelse af affald vil ske i henhold til Aabenraa Kommunes affaldsregulativ.
Overskrides de vejledende grænseværdier for støj?			X	Støj reguleres efter Miljøstyrelsens vejledning om ekstern støj fra virksomheder, Vejl. Nr. 5/1984. Der er ikke målt eller opgivet kildestyrker på de enkelte maskiner.

				<p>Det forventes dermed, at indvindingen vil kunne overholde Miljøstyrelsens vejledende støjgrænser for områdetype 3, der i dagtimerne kl. 07.00 til kl. 18.00 er på 55 dB (A) og om natten fra kl. 22.00 til kl. 07.00 er på 40 (A).</p> <p>Det vurderes, at overskridelser af de vejledende grænseværdier vil kunne forekomme i forbindelse med afrømning af muld og anlæg af støjvolde og senere i forbindelse med nedlæggelse af støjvolde.</p> <p>Såfremt det viser sig, at grænseværdier for støj ikke kan overholdes, kan bygherren efterfølgende pålægges at foretage yderligere støjreducerende tiltag af myndigheden, f.eks. etablering af støjvold og skærme omkring støjende materiel.</p>
Vil anlægget give anledning til vibrationsgener?			X	Råstofindvinding kan lokalt medføre mindre, kortvarige vibrationer ifm. kørsel med gravemaskiner og lastbiler. Da der er tale om en meget lokal og kortvarig påvirkning, vurderes påvirkningen dog ikke at være væsentlig.
Vil anlægget give anledning til støvgener?			X	Der forventes i udgangspunkt ingen væsentlige støvgener, idet der er tale om indvinding af ler. Afværgeforanstaltninger, der kan reducere støvgener som fx vanding af interne køreveje, vil være vilkår i tilladelsen.
Vil anlægget give anledning til lugtgener?			X	Der vil ikke være afledte lugtgener.
Vil anlægget give anledning til lysgener?			X	Det forventes ikke, at anlægget vil give anledning til lysgener.
Må anlægget forventes at udgøre en særlig risiko for uheld?			X	Råstofindvinding er ikke omfattet af risikobekendtgørelsen. Der er ikke en særlig risiko for uheld i forbindelse med anlæg eller drift af råstofgraven.
Overskrides de vejledende grænseværdier for luftforurening?			X	I forbindelse med selve råstofindvindingen vil maskiner og køretøjer i en råstofgrav samt ved transporten til og fra området forurene luften med især NOx og partikler, som kan påvirke menneskers sundhed. Indvindingen vil foregå i åbent land, hvor der vil ske en opblanding og stor fortynding af de udledte stoffer, og det vurderes hermed vil luftkvaliteten ikke

				blive påvirket væsentligt.
Vil projektet udgøre en risiko for vandforurening (grundvand og overfladevand)?				<p>Råstofgravning i sig selv udgør ikke en risiko for forurening af grundvand eller overfladevand.</p> <p>Grundvand: Arealet ligger inden for område med særlige drikkevandsinteresser (OSD), men ikke inden for indvindingsopland til vandværk. Der vil blive stillet vilkår i gravetilladelsen, så der ikke vil være en risiko for forurening og dermed heller ikke en forurening af grundvandet. Samtidig er det et krav, at alle maskiner holdes i god stand, så risikoen for uheld begrænses mest muligt.</p> <p>Overfladevand: Nærmeste § 3-beskyttede søer er beliggende hhv. ca. 85 m syd for og 110 m nord for arealet, mens nærmeste beskyttede vandløb Bovrup Bæk ligger ca. 500 m syd for arealet.</p> <p>Der beskrives i ansøgningen et rørlagt vandløb diagonalt gennem projektarealet, som efter indvindingen af ler vil indgå i minivådområdet, som skal etableres på arealet. Der vil blive holdt en graveafstand til dette vandløb.</p> <p>Projektet vurderes ikke at udgøre en risiko for forurening af overfladevand, idet der ikke vil blive gravet under grundvandsspejl eller tæt på det rørlagte vandløb. Dog skal Aabenraa Kommune kontaktes forud for eventuel benyttelse af eksisterende dræn til evt. afledning af overfladevand ifm. indvindingen, idet det her drejer sig om et rørlagt vandløb, jf. vandløbslovens § 5.</p>

Projektets placering

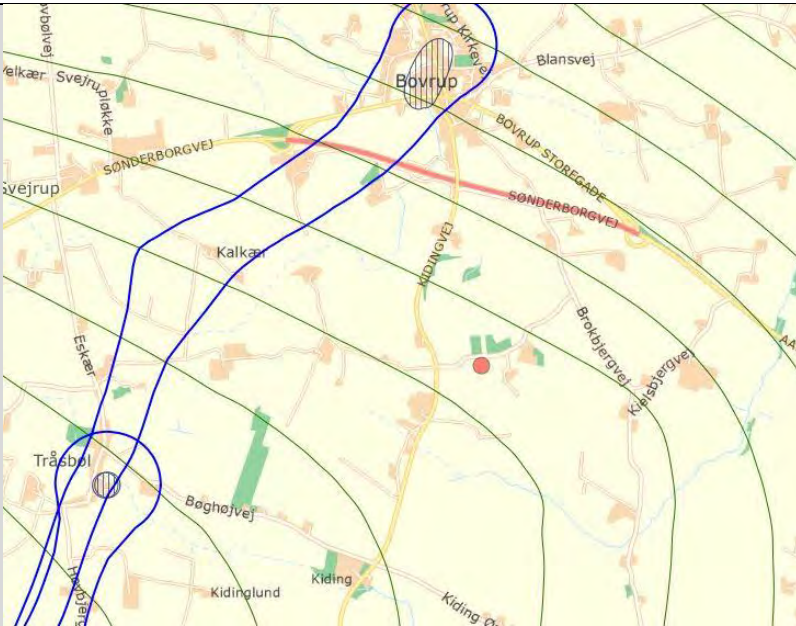
Kriterium	Ja	Bør undersøges	Nej	Bemærkninger
Forudsætter projektet ændring af den eksisterende arealanvendelse?	X			Projektarealet anvendes i dag til landbrug, og det er udlagt som særlig værdifuldt landbrugsområde i kommuneplanen. Arealet vil efterfølgende blive efterbehandlet med vildtbeplantning nord og syd for minivådområdet som etableres langs det rørlagte vandløb og projektet vil derfor betyde en ændret anvendelse af arealet.
Forudsætter projektet ændring af en eksisterende lokalplan for området?			X	Projektområdet ligger inden for en udpegning af beskyttet landskab og er udpeget som råstofinteresseområde. Der løber en økologisk forbindelseslinje vest for projektområdet, som skærer det vestlige hjørne af området. Det vurderes, at projektet ikke vil få betydning for funktionaliteten af den økologiske forbindelseslinje, idet de levende hegn bevares og arealet tidligere har været et omdriftsareal og i øvrigt efterbehandles med bla. Vildtbeplantning.. Regionen vurderer at lergravningen ikke forudsætter ændringer i lokalplanen, da projektet er af begrænset varighed og påvirkningen af landskabet vurderes at være minimal, da der maksimalt skal graves 2 meter under terræn og herefter etableres minivådområde.
Forudsætter projektet ændring af kommuneplanen?			X	Arealet er udlagt til regionalt råstofinteresseområde i Råstofplan 2016, og det vurderes ikke at give anledning til ændringer i Aabenraa Kommunes kommuneplan.
Indebærer projektet behov for at begrænse anvendelsen af naboarealer ud over hvad der fremgår af gældende kommune- og lokalplaner?			X	
Vil projektet udgøre en hindring for fremtidig anvendelse af områdets råstoffer?			X	Områdets rødbrændende ler vil blive indvundet inden for projektarealet forud for etablering af minivådområde.
Vil projektet udgøre en hindring for fremtidig anvendelse af områdets og grundvand?			X	Projektarealet ligger i område med særlige drikkevandsinteresser (OSD), men uden for indvindingsopland til vandværk. Indvindingen drejer sig om afgravning af rødbrændende ler til en dybde af maksimalt 2 m u.t., hvorfor tykkelsen af lerlaget, som graves bort, er

meget begrænset i forhold til de mægtigheder af ler, som beskrives i boreriger i området. I nærmeste boring DGU nr. 169.850, som er en undersøgelsesboring, beliggende ca. 15 m nord for projektarealet beskrives der moræneler fra terræn til 58 m u.t. kun afbrudt af et par 1 m tynde lag af morænesand. Øvrige nærliggende boreriger er beliggende mellem ca. 300 og 800 meter fra projektarealet og viser tilsvarende store mægtigheder af moræneler fra terræn og nedefter på mellem 30 og 58 meter med kun enkelte tynde sand- og gruslag. Den ene af disse boreriger DGU nr. 169.335, beliggende ca. 300 m mod sydvest, er en privat indvindingsboring, filtersat fra 55-58 m u.t. og med et registreret vandspejl på 20,1 m u.t. Der er ikke et indvindingsanlæg tilknyttet boringen, jf. GEUS' Jupiter-database.

Nærmeste indvindingsboringer er beliggende ca. 1,8 km nord for projektarealet i Bovrup by. Det drejer sig om borerigerne DGU nr. 161.183, 161.172 og 161.173.

Borerigerne indvinder fra de miocæne sandlag i en dybde mellem 54 og 66 m u.t., og magasinerne er velbeskyttede af en akkumuleret lertykkelse på mellem ca. 40 og 47 meter.

				 <p>Potentialet viser en strømning mod nordøst mod kysten, og projektarealet ligger opstrøms vandværket ved Boverup. Som det fremgår af kortet, er vandværksboringerne omgivet af BNBO.</p> <p>Med denne markante tykkelse af lerlagene i området sammenholdt med den begrænsede indvinding af ler og de vilkår, der bliver stillet i tilladelsen, vurderes projektet ikke at være en hindring for, at områdets grundvand fortsat kan anvendes.</p>
<p>Indebærer projektet en mulig påvirkning af sårbare vådområder?</p>			<p>X</p>	<p>Der findes § 3-beskyttede søer beliggende hhv. ca. 85 m syd for og 110 m nord for arealet, samt ca. 270 m vest og ca. 430 m øst derfor, mens nærmeste beskyttede vandløb Boverup Bæk ligger ca. 500 m syd for arealet.</p> <p>Da der er tale om afgravning af rødbrændende ler over grundvandsspejl, vurderes projektet ikke at påvirke disse vådområder.</p>

				Et rørlagt vandløb diagonalt gennem projektarealet, som efter indvindingen af ler vil indgå i minivådområdet, vurderes tilsvarende ikke at blive påvirket. Der vil endvidere blive holdt en graveafstand til dette vandløb.
Er projektet tænkt placeret indenfor kystnærhedszonen?			X	
Forudsætter projektet rydning af skov?			X	
Vil projektet være i strid med eller til hinder for etableringen af reservater eller naturparker?			X	Der er ikke kendte planer i forhold til reservater eller naturparker.
Tænkes projektet placeret i Vadehavsområdet?			X	
Kan projektet påvirke registrerede, beskyttede eller fredede områder nationalt?			X	Der er ingen beskyttede eller fredede områder indenfor eller tæt ved projektarealet.
Kan projektet påvirke registrerede, beskyttede eller fredede områder internationalt (Natura 2000)?			X	Nærmeste Natura 2000-område nr. 94, Habitatområde H83 og Fuglebeskyttelsesområde F68 Rinkenæs Skov, Dyrehaven og Rode Skov er beliggende ca. 2,5 km syd for projektarealet. På grund af afstanden mellem habitatområdet og projektarealet samt råstofindvindingens karakter i form af indvinding af overfladenær, rødbrændende ler, vil der ikke være en påvirkning af Natura 2000-området.
Forventes området at rumme beskyttede arter efter bilag IV?			X	Der er ikke oplysninger om bilag IV-arter inden for projektarealet i Naturdata på Danmarks Miljøportal eller Naturbasen.
Forventes området at rumme danske rødlistearter?			X	Der er ikke oplysninger om rødlistede arter inden for projektarealet i Naturdata på Danmarks Miljøportal eller Naturbasen.
Kan projektet påvirke områder, hvor fastsatte miljøkvalitetsnormer for overfladevand allerede er overskredet?			X	
Kan projektet påvirke områder, hvor fastsatte miljøkvalitetsnormer for grundvand allerede er overskredet?			X	

Kan projektet påvirke områder, hvor fastsatte miljøkvalitetsnormer for naturområder allerede er overskredet?			X	
Kan projektet påvirke områder, hvor fastsatte miljøkvalitetsnormer for boligområder (støj/lys og luft) allerede er overskredet?			X	
Tænkes projektet etableret i et tæt befolket område?			X	Projektarealet er beliggende i landzoneområde med spredte bebyggelser. Nærmeste by er Bovrup, som er en mindre landsby, beliggende ca. 1250 m nord for arealet.
Kan projektet påvirke historiske landskabstræk?			X	
Kan projektet påvirke kulturelle landskabstræk?			X	
Kan projektet påvirke arkæologiske værdier/landskabstræk?		X		Museum Sønderjylland vurderer, at der er høj risiko for at træffe på væsentlige, jordfaste fortidsminder ved muldafrømning og lergravning på projektområdet, og museet anbefaler derfor, at der foretages en forundersøgelse forud for muldafrømning og lerindvinding.
Kan projektet påvirke æstetiske landskabstræk?			X	De levende hegn, der omgiver projektområdet, bevares, hvorved projektets synlighed i landskabet reduceres.
Kan projektet påvirke geologiske landskabstræk?			X	

Arten og kendetegn ved den potentielle indvirkning på miljøet

Den forventede miljøpåvirknings geografiske udstrækning i areal	Meget lokal og begrænset til projektarealet.
Omfanget af personer der forventes berørt af miljøpåvirkningen	Inden for en radius af 100 meter findes 1 beboelse, mens der inden for 200 meter findes i alt 3 beboelser. Inden for en radius af 300 meter findes yderligere en beboelse og dermed i alt 4 beboelser. Det forventes således, at et begrænset antal personer vil blive påvirket af indvindingen.

Kriterium	Ja	Bør undersøges	Nej	Bemærkninger
Er området, hvor anlægget tænkes placeret, sårbar overfor den forventede miljøpåvirkning?			X	Området vurderes ikke at være sårbart overfor den forventede miljøpåvirkning. Der stilles vilkår for indvinding af råstoffer i tilladelsen, der imødegår eventuelle miljøpåvirkninger som f. eks forurening.
Forventes miljøpåvirkningerne at kunne være væsentlige enkeltvis?			X	De identificerede påvirkninger forventes ikke at være væsentlige hverken enkeltvis eller samlet. Der vil sandsynligvis være en kortvarig påvirkning af enkelte ejendomme på grund af øget trafik. Trafikken på offentlige veje kan ikke reguleres via råstoftilladelsen, men af den relevante vejlovgivning og det er kommunealbestyrelsen, der er vejmyndighed.
Forventes miljøpåvirkningerne at kunne være væsentlige samlet?			X	
Vil den forventede miljøpåvirkning række ud over kommunen?			X	Råstofindvindingen er meget lokal, og der vil ikke være en forventet påvirkning over kommunegrænsen til nærliggende kommuner, grundet afstanden.
Vil den forventede miljøpåvirkning berøre nabolande?			X	Ikke relevant
Må den samlede miljøpåvirkning betegnes som kompleks			X	Den samlede miljøpåvirkning betegnes ikke som kompleks. Det konkrete projekt medfører velkendte påvirkninger, som er almindelige ved den type af projekter, og som kan beskrives. Derudover kan påvirkningerne håndteres i forbindelse med fastsættelse af vilkår i en tilladelse til råstofindvinding, heraf fastsættes der vilkår for støj og støv.
Er der stor sandsynlighed for miljøpåvirkningen?	X			Miljøpåvirkningen fra indvindingen af råstoffer og transport vil ske med stor sandsynlighed.
Er påvirkningen af miljøet varig?	X			Den landskabelige påvirkning vil være varig og ikke reversibel. Det drejer sig om en begrænset påvirkning som følge af en overfladenær indvinding af rødbrændende ler. Efterbehandlingen til minivådområde bevirker, at det drænlagte vandløb vil blive gravet op og indgå i minivådområdet, og der vil blive efterbehandlet til mere natur i området. Påvirkningen mht. trafik, støj og støv i forbindelse med råstofindvindingen mv. ikke vil være varig.

Er påvirkningen af miljøet hyppig?	X			Transporten med råstoffer vil finde sted i den periode, hvor der foretages råstofindvinding på projektarealet. Påvirkningen er således ikke varig, men hyppig i indvindingsperioden – som dog begrænser sig til 1 gravesæson.
Er påvirkningen af miljøet irreversibel?	X			Indvindingen af råstoffer vil ændre landskabet. Men påvirkningen vil være begrænset, idet der kun er tale om en overfladenær indvinding af rødbrændende ler.
Er der andre kumulative forhold?			X	Der er ikke flere råstofgrave eller andre kendte projekter, der kan ses i kumulation med det ansøgte projekt.
Er det, jf. ansøgningen, muligt at begrænse indvirkningerne?			X	Det er som udgangspunkt ikke muligt at begrænse indvirkningerne på landskabet efter råstofgravning, men det er muligt i en tilladelse at stille relevante vilkår med henblik på at begrænse påvirkninger som støj og støv.

Konklusion

Kriterium	Ja	Nej	Bemærkninger
Giver resultatet af screeningen anledning til at antage, at det ansøgte projekt vil kunne påvirke miljøet væsentligt, således at der skal udarbejdes en miljøkonsekvensrapport?		X	<p>Projektarealet er beliggende i et landbrugsområde med få og spredte beboelser og dermed få personer, der påvirkes af råstofindvindingen. Der er ingen registrerede, beskyttede eller fredede områder indenfor eller nær det ansøgte areal, ej heller beskyttede sten- og jorddiger eller fredede fortidsminder og kulturarvsarealer. Der anbefales i henhold til Museum Sønderjyllands vurdering, at der foretages en forundersøgelse forud for muldafrømning og lerindvinding.</p> <p>Det vurderes, at projektet ikke vil være en hindring for, at områdets grundvand fortsat kan anvendes, og der er ikke risiko for, at råstofgravningen over grundvandsspejl vil påvirke nærliggende § 3-beskyttede søer.</p>

Sagsbehandler: Susanne Roug Poniewozik
E-mail:srp@rsyd.dk
Dato: 20. januar 2020
Journal nr.: 19/32652

			<p>Med hensyn til de landskabelige forhold vil der kun være en begrænset påvirkning som følge af en overfladenær indvinding af rødbrændende ler. Efterbehandlingen med vildbeplantning og minivådområde bevirker, at det drænlagte vandløb centralt i området vil blive gravet op og indgå i minivådområdet, der sammen med vildtbeplantning med træer og buske vil give mere natur i området. Den landskabelige påvirkning såvel under som efter råstofindvinding forventes hverken enkeltvist eller kumulativt at påvirke landskabet væsentligt.</p> <p>Regionen vurderer, at projektet i sig selv eller i kumulation med såvel udnyttede som uudnyttede råstoff tilladelser eller vedtagne planer ikke har nogen væsentlig negativ effekt på miljøet. Der er derfor ikke krav om en miljøvurdering, og der skal derfor ikke udarbejdes en miljøkonsekvensrapport i forbindelse med ansøgningen om tilladelse til erhvervs-mæssig indvinding af råstoffer på ovenstående ejendom.</p>
--	--	--	---

Dato: 20. januar 2020

Sagsbehandler: Susanne Roug Poniewozik

**Bilag 5 Tilladelse til vejadgang til lergraveområde på
matr. nr. 32a Bovrup, Varnæs og Supplerende vilkår
vedr. tung trafik fra lergraveområder**

Gerth Petersen
Varnæs Vestermark 7
6200 Aabenraa

Trafik og Anlæg
Skelbækvej 2
6200 Aabenraa
Tlf.: 7376 7676
www.aabenraa.dk

Dato: 11-03-2020
Sagsnr.: 19/61266

Kontakt: Keld Rysgaard
Direkte tlf.: 7376 7322
E-mail: kry@aabenraa.dk

Tilladelse til vejadgange til lergraveområde på matr. nr. 32a Bovrup, Varnæs

Afgørelse

Aabenraa Kommune giver tilladelse til at anlægge to vejadgange til marken på matr. nr. 32a, og at anvende disse som vejadgange til et kommende råstofgraveområde på arealet.

Arealet ligger på Brokbjergvej. De kommende vejadgange er ansøgt placeret som vist med pile herunder.

Vilkår

1. Denne tilladelse gælder i to år fra datoen for afgørelsen, hvorefter den skal søges fornyet hvis den fortsat er nødvendig.
2. Vejadgangene skal være så brede, at der ikke køres over i modsatte retning når der svinges ind og ud fra graveområdet. Vejledende bredde 10 meter.
3. Vejadgangene skal befæstes med 30 cm BS og 30 cm SGII i hele vejadgangens bredde.
4. Vejadgangene skal anlægges af en entreprenør som har erfaring med gravearbejde i offentlige veje.
5. Ved kørsel til og fra gravearealet skal det sikres, at lastbilerne ikke passerer hinanden på Brokbjergvej. Dette skal enten ske ved at der er radiokontakt mellem bilerne, eller ved at der kun køres i én retning på Bøghøjvej.
6. Ved anlæg af vejadgangen skal ansøger sikre, at entreprenøren har personale på opgaven, som har bestået kurset "Vejen som arbejdsplads, trin 1".
7. Inden der graves i vejjarealet skal entreprenøren søge om gravetilladelse og sikre at der er kendskab til eventuelle forsyningsledninger i vejen.

Afgørelsen er meddelt i henhold til vejlovens § 49.

Redegørelse for sagen

Ansøger ønsker at grave ler på sin mark. Landbosyd oplyser at indvindingsperioden vil være på 1 år.

Brokbjergvej er meget smal, ca. 3 meter, og passage med to lastbiler vil belaste rabatterne.

Trafikbelastningen på Brokbjergvej er lille.

Begrundelse for afgørelsen

Aabenraa Kommune skønner, at anlæg og benyttelse af vejadgangene som ansøgt kan ske uden trafikale eller vejtekniske problemer, forudsat at vilkårene overholdes.

Det har betydning for kommunens skøn, at trafikbelastningen på Brokbjergvej er lille.

Vilkåret om kørsel i kun én retning på Brokbjergvej, eller alternativt radiokontakt, er stillet for at hindre at lastbiler (herunder med læs) passerer hinanden, og derved kører ud i rabatterne og belaster disse.

Klagevejledning

Aabenraa Kommunes afgørelse kan påklages til Vejdirektoratet, Carsten Niebuhrs Gade 43, 5. sal, 1577 Kbh. V.

Klagen kan indsendes via www.borger.dk – Samfund og rettigheder – Klagemuligheder – Klagemuligheder i Danmark – Klag til Vejdirektoratet over afgørelser på vejområdet.

Behandling af klagen dækker kun retlige forhold, dvs. hvorvidt kommunens afgørelse er lovlige, og der tages ikke stilling til kommunens skøn inden for lovens rammer.

Klagefristen er 4 uger.

Venlig hilsen
Keld Rysgaard
Teamleder

Kopi til LandboSyd, att. Britt Bjerre Paulsen

Gerth Petersen
Varnæs Vestermark 7
6200 Aabenraa

Trafik og Anlæg
Skelbækvej 2
6200 Aabenraa
Tlf.: 7376 7676
www.aabenraa.dk

Dato: 18-03-2020
Sagsnr.: 19/61266

Kontakt: Keld Rysgaard
Direkte tlf.: 7376 7322
E-mail: kry@aabenaar.dk

Supplerende vilkår vedr. tung trafik fra lergraveområder

Aabenraa Kommune har d. 11/3 2020 givet tilladelse til etablering af vejadgange til et kommende lergraveområde på din ejendom Brokbjergvej 2.

I den forbindelse har Aabenraa Kommune ikke været opmærksom på, at der fra et andet, nærliggende lergraveområde på Kielsbjergvej er anvist færdselsvej via Brokbjergvej (anvisningen indgår som en del af indvindingstilladelsen).

Dette har betydning for afgørelsen af 11/3 2020, da der potentielt kan opstå trafikale problemer hvis der køres fra begge graveområder på én gang.

Derfor er Aabenraa Kommune nødsaget til at stille et supplerende vilkår for tilladelsen til vejadgang til din ejendom.

Det supplerende vilkår for tilladelsen af 11/3 2020 er:

- Vejadgangene må ikke anvendes, hvis der på Brokbjergvej samtidig køres med ler fra nærliggende lergraveområder, og hvis der ikke kan foretages en koordinering med denne kørsel (fx via radiokontakt).

Vilkåret stilles med hjemmel i Vejlovens § 49.

Indvindingen på Kielsbjergvej foretages af Lertranskøb, som muligvis også skal foretage indvindingen på din ejendom.

Aabenraa Kommune har været i kontakt med Lertranskøb (Kai Nicolaisen) som fortæller, at selvom der er anvist kørselsvej ad Brokbjergvej, så køres der i realiteten ikke den vej, men i stedet via Sønderborgvej.

Lertranskøb fortalte også, at der vil kunne koordineres kørsel fra de to graveområder.

På denne baggrund ville problemet med samtidig kørsel derfor næppe være opstået, men Aabenraa Kommune ser sig dog nødsaget til at stille ovenstående vilkår alligevel,

da det har stor betydning for bevarelsen af Brokbjergvej, at der ikke køres modsat med tunge transportere, hvilket vil belaste asfalkanten og rabatter betydeligt.

Denne afgørelse om et supplerende vilkår vil kunne påklages til Vejdirektoratet efter samme klagevejledning som for afgørelsen af 11/3 2020.

Venlig hilsen

Keld Rysgaard
Teamleder

Kopi til: Region Syddanmark, att. Susanne Poniewozik

Bilag 6 Tilladelse til etablering af minivådområde

Gerth Petersen
Varnæs Vestermark 7
6200 Aabenraa

Natur
Skelbækvej 2
6200 Aabenraa
Tlf.: 7376 7676

Dato: 9. marts 2020
Sagsnr.: 20/387

Kontakt: Mette A. Juhl
Direkte tlf.: 7376 6350
E-mail: majuh@aabenraa.dk

Tilladelse til regulering af privat vandløb på matr. nr. 32a Bovrup, Varnæs

Vandløb: Privat vandløb

Projekt: Etablering af minivådområde

Matr. nr.: 32a Bovrup, Varnæs

Ansøger: Britt Bjerre Paulsen (LandboSyd) på vegne af Gerth Petersen

---

Vandløbsmyndigheden har besluttet at meddele tilladelse til etablering af minivådområde på matr. nr. 32a Bovrup, Varnæs. Til afgørelsen er knyttet en række vilkår og betingelser.

Afgørelsens grundlag

- Ansøgning af 3. januar 2020
- Besigtigelse: 12. december 2019

Projektbeskrivelse

Ansøger ønsker at etablere et minivådområdeanlæg. Der er tale om regulering af private rørlagte vandløb på matr. nr. 32a Bovrup, Varnæs. Vandet fra 2 drænsystemer føres ind i minivådområdets nordøstlige, gennem et sandfang. Udløbet fra minivådområdet dimensioneres, så det har mindst samme størrelse som det samlede indløb til sandfanget. Efter udløbet af bassinet etableres en iltningstrappe. Vandet ledes vandet tilbage i det eksisterende hoveddræn, der leder videre til Bovrup Bæk. Alle dræn i den omkringliggende mark, der fører til hoveddrænet vil blive opsamlet i et omfangsdræn. I det omfang det kan lade sig gøre, vil vandet blive ledt til sedimentationsbassinet, og ellers vil vandet blive ført uden om minivådområdet og ledt ud ved iltningstrappen, så det kommer med i det rørlagte vandløb.

Beskrivelse af vandløbet

De private rørlagte vandløb/hoveddræn afvander til det offentlige vandløb Bovrup Bæk (lun 06). Bovrup Bæk er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3 og er omfattet af vandområdeplanen. Bovrup Bæk har ikke opfyldt sit miljømål om god økologisk tilstand. Bovrup Bæks nuværende tilstand er moderat. Drænene er ikke omfattet af

vandområdeplanen og har derfor intet miljømål. Drænenes nuværende tilstand er ukendt.

Afgørelsens vilkår

Anlægsarbejdet skal udføres i overensstemmelse med ansøgningens beskrivelse samt på følgende vilkår:

- Afstrømningsforholdene i projektområdet må ikke forringes
- Eventuelle dræn der leder ind i projektområdet skal kunne opretholde deres funktion.
- Udvaskning af sand og jord skal begrænses mest muligt i forbindelse med etableringen.
- Vand fra anlægget skal iltes inden udledning til det offentlige vandløb
- Eventuelle fund af arkæologisk materiale skal straks anmeldes til Museum Sønderjylland og arbejdet standses, jf. museumslovens § 27 stk. 2.
- Opdages der en forurening i jorden, skal Aabenraa Kommune underrettes i henhold til § 70 i jordforureningsloven.
- Aabenraa Kommune vil ikke på noget tidspunkt kunne gøres ansvarlig for skader, der kan henføres til dette projekt.

Vurdering

Minivådområdet vil tilbageholde sand samt rense drænvandet for kvælstof og fosfor inden det ledes videre til det offentlige vandløb Bovrup Bæk. Vandløbsmyndigheden har derfor vurderet, at minivådområdet ikke skønnes at have nogen negativ indflydelse på vandløbets afstrømningsmæssige eller miljømæssige forhold, såfremt det er etableret efter ovenstående vilkår.

Godkendelsens varighed

Anlægsarbejdet skal være udført senest 3 år fra godkendelsesdatoen. Hvis dette ikke er tilfældet bortfalder godkendelsen.

Anlægsarbejdes igangsætning

Anlægsarbejdet kan igangsættes efter klagefristens udløb, såfremt der i perioden inden ikke indkommer klager, der har opsættende virkning på denne afgørelse.

Færdigmelding

Aabenraa Kommune skal orienteres, når anlægsarbejdet er udført.

Lovgrundlag

Lovbekendtgørelse 2019-11-25 nr. 1217 om vandløb:
§17 Vandløb må kun reguleres efter vandløbsmyndighedens bestemmelse

Anden lovgivning

Denne afgørelse omfatter ikke godkendelse efter anden lovgivning. Ansøger er selv

ansvarlig for, at alle nødvendige og lovpligtige godkendelser er indhentet, før anlægsarbejdet sættes i gang.

Vurdering i henhold til habitatdirektivet

Aabenraa Kommune skal i henhold til habitatbekendtgørelsen¹ foretage en vurdering af tilladelsen i forhold til den generelle beskyttelse af visse dyre- og plantearter. Aabenraa Kommune vurderer, at projektet ikke vil beskadige yngle- og rasteområder for dyrearter omfattet af habitatdirektivets bilag IV a) eller ødelægge plantearter, som er optaget i habitatdirektivets bilag IV b).

Afgørelse om at projektet ikke er VVM pligtigt

Projekter omhandlende regulering af vandløb fremgår af VVM-bekendtgørelsens bilag 2² som værende screeningspligtige. Aabenraa Kommune har truffet afgørelse om, at projektet ikke afkaster VVM pligt.

Aktindsigt

Der gøres opmærksom på retten til aktindsigt, jævnfør Vandløbsloves § 77.

Høring

Afgørelsen har været i høring i perioden 4. februar 2020 til og med 3. marts 2020. Der er ikke kommet kommentarer eller indsigelser mod projektet i denne periode.

Arealet har tidligere været i høring hos Museum Sønderjylland. Museum Sønderjylland vurderer, at der vil være høj risiko for at træffe på væsentlige, jordfaste fortidsminder inden for det berørte område. Museet anbefaler en forundersøgelse af matriklen forud for muldafrømning og lertagning. Muldafrømning og lertagning sker i forbindelse med råstofindvindingen.

Klage m.v.

Afgørelsen kan påklages til Miljø- og Fødevarerklagenævnet efter reglerne i klagevejledningen. Klagefristen er 4 uger fra den dato godkendelsen er meddelt. **Klagefristen udløber d. 7. april 2020.**

Klagevejledning

Hvis I ønsker at klage over denne afgørelse, kan I klage til Miljø- og Fødevarerklagenævnet. I klager via Klageportalen, som I finder et link til på forsiden af www.naevneneshus.dk. Klageportalen ligger på www.borger.dk og www.virk.dk, hvor I logger på ligesom I plejer, typisk med NEM-ID.

---

¹ Bekendtgørelse nr. 1595 af 6. december 2018 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter

² Bekendtgørelse nr. 1225 af 25. oktober 2018. Bekendtgørelse om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM).

Klagen sendes gennem Klageportalen til den myndighed, der har truffet afgørelsen. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen.

Når I klager, skal I betale et gebyr (900 kr. for privatpersoners og 1.800 kr. for virksomheders og organisationers vedkommende (2016-niveau)). I betaler gebyret med betalingskort i Klageportalen. Miljø- og Fødevareklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Klagegebyret tilbagebetales, hvis klageren får helt eller delvis medhold i klagen.

Hvis I ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal I sende en begrundet anmodning til den myndighed, der har truffet afgørelse i sagen. Myndigheden videregiver herefter anmodningen til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

I vil få besked, hvis der modtages klage.

Klagefristen er 4 uger fra den dag afgørelsen er meddelt. I tilfælde, hvor offentlig annoncering har fundet sted, regnes klagefristen fra offentliggørelsen uanset tidspunkt for eventuel individuel underretning.

Kopi sendt til

- Carsten Nørlund Jørgensen og Lisa Nørlund Jørgensen, 666 Bovrup, Varnæs
- Danmarks Idræts-Forbund, Idrættens Hus, 2605 Brøndby, dif@dif.dk
- Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København Ø, dn@dn.dk
- Danmarks Sportsfiskerforbund, Worsaaesgade 1, 7100 Vejle, post@sportsfiskerforbundet.dk
- Danmarks Sportsfiskerforbund v/Morten Ringgive, Bleshøj mølle 21, 6440 Augustenborg, mri@fleggaard.dk
- Dansk Kano og Kajak Forbund, Idrættens Hus, 2605 Brøndby, dkf@kano-kajak.dk
- Dansk Ornitologisk Forening, Vesterbrogade 140, 1620 København V, natur@dof.dk
- Dansk Ornitologisk Forening - Lokalafdeling v. Jørn Vinther Sørensen, Kongevej 64, 6100 Haderslev, jorn.vinther.sorensen@gmail.com
- DN Aabenraa att. Lorens Bo Juel Nielsen, Skomagerhusvej 2, 6340 Kruså, aabenraa@dn.dk
- Fiskeriinspektorat Øst, Afd. Ringsted, Frejasvej 1, 4100 Ringsted, inspektoratost@fiskeristyrelsen.dk
- Friluftsrådet, Scandiagade 13, 2450 København SV, fr@friluftsradet.dk
- Friluftsrådet Sønderjylland Øst, Varnæsvej 127, 6200 Aabenraa, soenderjylland@friluftsradet.dk
- Sønderjysk Landboforening, Billundvej 3, 6500 Vojens, slf@slf.dk
- LandboSyd, Jens Terp-Nielsens Vej 13, 6200 Aabenraa, info@landbosyd.dk
- Landbrugsrådgivning Syd, Guldagervej 2, 6240 Løgumkloster, dsh@lrs.dk

- Landwirtschaftlicher Hauptverein für Nordschlesvig, Industriparken 1, 6360 Tinglev, lh@lh.dk
- Miljøstyrelsen Syddjylland, Skovriddersvej 3, 6510 Gram, syd@mst.dk
- Naturstyrelsen Sønderjylland, Felstedvej 14, 6300 Gråsten, sdj@nst.dk
- Sportsfiskerforeningen Vidå v. Torben Kjær, vidaa@vidaa.dk
- Alsiske Kystfiskere v. Jens Nielsen, jnielsen@newmail.dk
- Sportsfiskerforeningen Aabenraa v/Carl D. Petersen, djcdp@petersen.mail.dk
- Dansk Møllerforening, danskmoller@gmail.com
- Sønderjyske Vandløb, Britt Bjerre Paulsen, bbp@landbosyd.dk
- Sønderjyske Vandløb, Louise Riemann, LHN, lhr@lh.dk
- Sønderjyske Vandløb, info@soenderjyskevandloeb.dk
- Museum Sønderjylland, Dalgade 7, 6100 Haderslev, planer@msj.dk

Venlig hilsen

Mette A. Juhl
Biolog

Vedlagt

- Oversigtskort
- Relevante paragraffer
- Høringssvar – Museum Sønderjylland

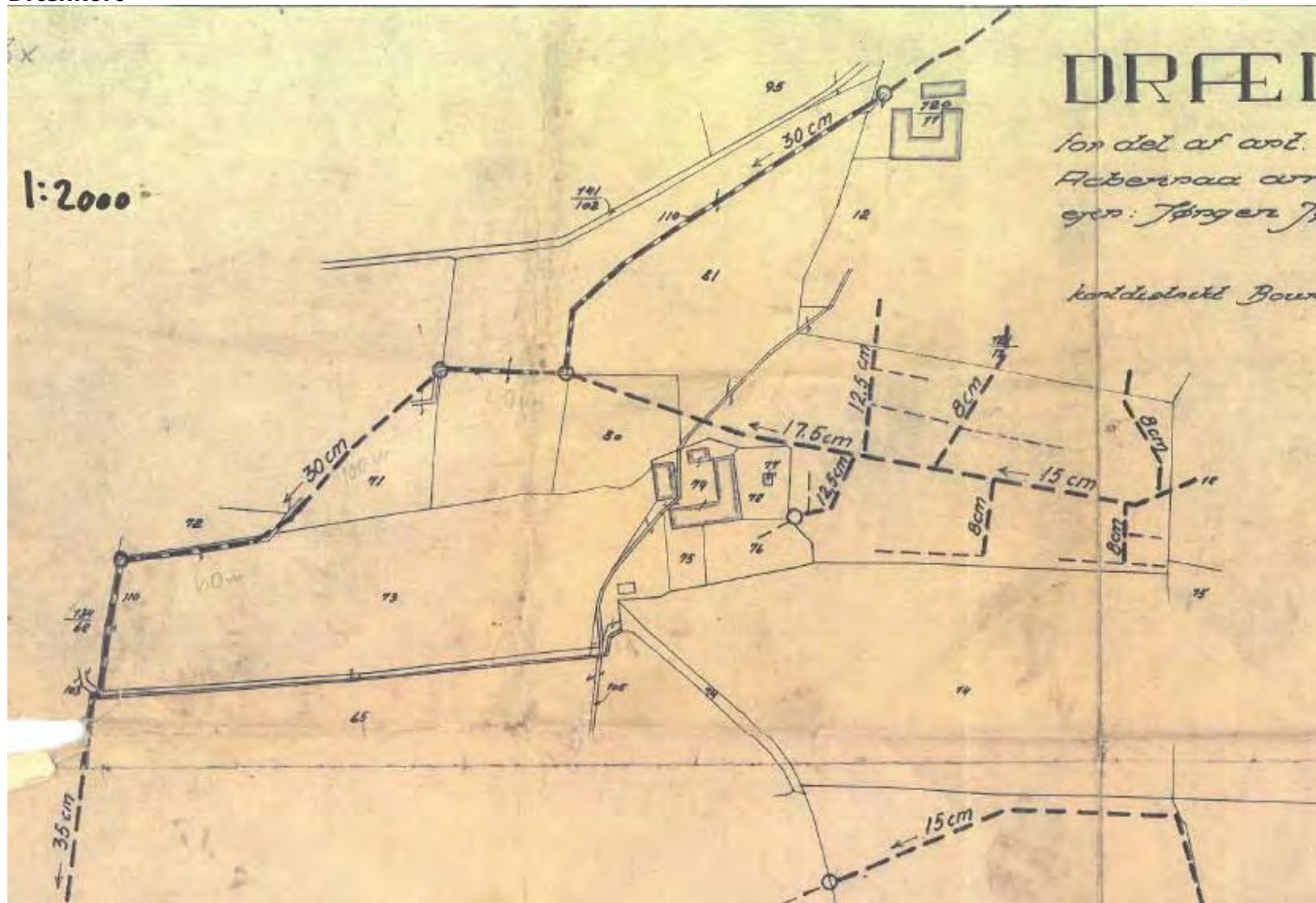
Øversigtsskorte over projektområdet

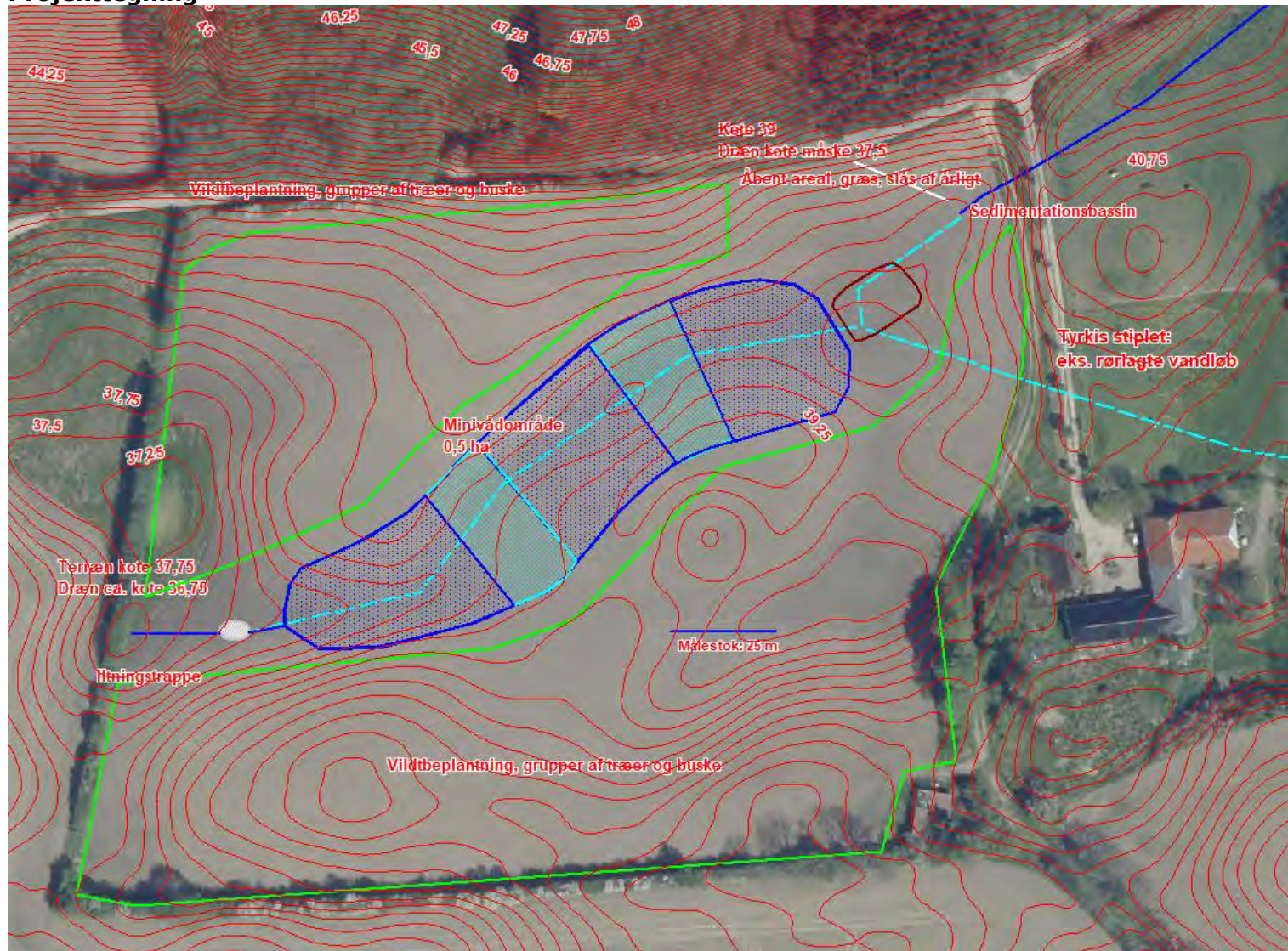
Drænkort

Projekttegning

LandboSyd

Att.: Britt Bjerre Paulsen

Dato: 06.03.2019

Museum Sønderjylland - Arkæologi Haderslev | Sagsnr: 19/5679-8.1.12

Arkæologisk udtalelse vedr. lertagning og etablering af minivådområde på matr. 32A, Bovrup ejerlav, Varnæs (Aabenraa kommune).*Arkæologisk udtalelse i henhold til Museumslovens § 25:*

Museum Sønderjylland - Arkæologi Haderslev har modtaget en forespørgsel vedrørende ovennævnte projekt og har foretaget arkivalisk kontrol og arkæologisk vurdering af projektområdet.

Efter det oplyste skal der etableres et vådområde på ca. 0,5 – 0,75 ha på projektområdet. Dette areal skal efter det oplyste fortrinsvis placeres på den lavest liggende del af området. Desuden ønsker bygherre at plante skov på restarealerne nord og syd for bassinet. Det er oplyst også, at da stort set hele matriklen ligger i råstofområde (lergravningsområde), skal leret på matriklen afgraves, før anlægget af bassinet og tilplantningen kan ske. Bygherre har derfor bedt om en udtalelse for lertagning på hele matriklen, der dækker et areal på ca. 3,4 ha.

Matriklen(projektområdet) ligger i højtliggende, let bølget terræn med små vandhuller og vandløb på Bovrup mark, umiddelbart syd for den meget markante bakketop, Brokbjerg. Omkring Brokbjerg og projektområdet er der registreret flere væsentlige, jordfaste fortidsminder. Øst for projektområdet er registreret et fund af to flintøkser fra stenalderen – et tegn på aktivitet i stenalderen (sb. 48, Varnæs sogn). Sydvest for området er der i 2011 udgravet spor af hustomter fra ældre jernalder (HAM 5165 Kiding – sb. 97 Felsted sogn). Nord for området er der i forbindelse med et vejanlæg udgravet en gravhøj med et dyssekammer fra bondestenalder. Ved gravhøjen fremkom også flere grave fra bondestenalder samt flere gravpladser med brandgrave fra ældre og yngre jernalder. Endelig fremkom også spor efter bebyggelse fra ældre og yngre jernalder (sb. 45, Varnæs sogn)(se kortbilag). Vi ved desuden af erfaring, at man i forhistorien foretrak at placere sin bebyggelse højt i terrænet og tæt ved vand – netop som projektområdet er placeret.

På baggrund af ovenstående er det Museets vurdering, at der er høj **risiko** for at træffe på væsentlige, jordfaste fortidsminder ved muldafrømning og lertagning på projektområdet. Museet anbefaler derfor, at der foretages en forundersøgelse af matriklen forud for muldafrømning og lertagning. Da projektområdet er over 5.000 m², skal udgifterne til forundersøgelsen - jf. Museumslovens § 26.2 – afholdes af Bygherre.

Hvis forundersøgelsen viser, at der findes fortidsminder på området, skal disse udgraves, inden de ødelægges ved anlægsarbejdet. I nogle tilfælde er det dog muligt at ændre ved jordindgrebet, så en udgravning ikke bliver nødvendig. Er det ikke muligt, vil udgravningen skulle finansieres af Bygherre.

Både de kendte og ukendte jordfaste fortidsminder er omfattet af museumslovens § 27. Derfor skal man, hvis man ved anlægsarbejde støder på et fortidsminde, straks indstille arbejdet i det omfang, det berører fortidsmindet, og tilkalde Museum Sønderjylland - Arkæologi Haderslev.

Museum Sønderjylland - Arkæologi Haderslev udarbejder gerne ved henvendelse fra bygherre budget og tidsplan for en forundersøgelse af området. Henvendelse til Per Ethelberg: 65 370 816 eller Mads Leen Jensen: 65 370 821.

Med venlig hilsen
ANNE BIRGITTE SØRENSEN
MUSEUMSINSPEKTØR
D +45 65 370 831
ANSR@MSJ.DK
PLANER@MSJ.DK

Bilag 7 Udtalelse fra Aabenraa Kommune

Høringsark

Arealets matr.nr. og ejerlav	32a Bovrup, Varnæs
Ejer af det ansøgte areal	Gerth Petersen
Ansøger	Gerth Petersen
Råstof, der ansøges indvinding af	Rødbrændende ler

Ansøgningen

Høring modtaget i Aabenraa Kommune	20/11-2019
Høringsark udsendt til høringsgruppen	25/11-2019
Høringsark returneret til Region Syddanmark	9/1-2020
Om ansøgningen	

Høringsark er udsendt til/besvaret af følgende grupper:

Gruppe	Høring udsendt	Mail	Evt. kontaktperson
Industri	X	industri@aabenraa.dk	Lene Hansen
Landskab	X	Landskab-natur@aabenraa.dk	
Vandløb	X	vandloeb@aabenraa.dk	Mette A. Juhl
Grundvand	X	vand@aabenraa.dk	
Landbrug	X	landbrug@aabenraa.dk	
Vej	X	trafik@aabenraa.dk	Keld Rysgaard
Plan	-	plan@aabenraa.dk	Lene Nebel
Grundsalg	-	grundsalg@aabenraa.dk	Ellen Kankelborg

Industri har udsendt høringen til de grupper, der er markeret med X.

Industri

Fokuspunkter	Bemærkninger
Jordforurening	
Råstoffer	
Virksomheder	
Støj	
Affald	
Generelt	Ingen bemærkninger
Vilkårstekst:	

Landskab/natur

Fokuspunkter	Bemærkninger
§3 beskyttet natur	Ingen bemærkninger
Sten- og jorddiger	Ingen bemærkninger
Natura 2000	Ingen bemærkninger, idet nærmeste område er Rinkebæ Skov, Dyrehaven og Rode Skov, der er beliggende i Sønderborg kommune ca. 2,6 km syd for projektområdet
Bilag 4 arter	Ingen bemærkninger
Generelt	<p>Ingen bemærkninger til fredninger eller fortidsminder.</p> <p>Der løber en økologisk forbindelseslinje (kommuneplanudpegningslinje) vest for projektområdet, som skærer det vestlige hjørne af området. Vi vurderer, at projektet ikke vil få betydning for funktionaliteten af den økologiske forbindelseslinje, idet de levende hegn bevares, og arealet tidligere har været et omdriftsareal og i øvrigt efterbehandles med bl.a. vildtplantning.</p> <p>Projektområdet ligger inden for en udpegningslinje af beskyttet landskab. Eftersom</p> <ul style="list-style-type: none"> - området samtidig er udpeget som råstofinteresseområde, og sådanne udpegningslinjer prioriteres højt - de levende hegn, der omgiver projektområdet, bevares, hvorved projektets synlighed i landskabet reduceres - der er tale om en varighed på kun et år, hvorefter området efterbehandles, og - lergravning kun foregår i indtil ca. 1 m dybde, hvorved aftrykket på landskabet er ret begrænset <p>vurderer vi, at projektet vil have en begrænset påvirkning på udpegningslinjen.</p> <p>Skovrejsning er bl.a. grundet de landskabelige forhold uønsket inden for projektområdet, og arealerne med vildtplantninger må derfor ikke uden forudgående dispensation overstige 0,5 ha for hvert af de to arealer, hvilket er grænsen for, hvornår beplantningen defineres som skov.</p> <p>Øvrige bemærkninger: I høringsskrivelsen fremgår det, at : "Arealet bliver efterbehand-</p>

	<p>let til naturformål i form af et minivådområde i relation til vandløbet". Vi skal bemærke, at der a) ikke findes vandløb, hverken åbne eller rørlagte, på kommunens GIS-kortmateriale, og b) at minivådområder pr definition ikke er naturområder men tekniske anlæg, som ofte af midlertidig karakter.</p> <p>Etablering af minivådområdet vil kræve landzonetilladelse efter Planloven.</p>
Vilkårstekst:	

Vandløb

Fokuspunkter	Bemærkninger
Vandløb	
Generelt	<p>Til råstofindvindingen</p> <p>Eventuelle dræn der føres ind eller ud af projektområdet skal opretholde deres funktion.</p> <p>Til efterbehandlingsplanen</p> <p>Etablering af et minivådområde kræver en reguleringstilladelse og en screeningsafgørelse (VVM).</p>
Vilkårstekst:	

Grundvand

Fokuspunkter	Bemærkninger
Indvindingsopland	
OD	
OSD	
NFI opland	
BNBO opland	
Generelt	Ingen bemærkninger
Vilkårstekst:	

Landbrug

Fokuspunkter	Bemærkninger
Miljøgodkendt landbrug	Hvis minivådområdet med tiden bliver registreret som beskyttet natur, kan det begrænse for udviklingsmulighederne for husdyrbrug i nærheden. Der vurderes dog ikke at være større husdyrbrug, der ligger så tæt på området, at det vil kunne begrænse for udviklingsmulighederne.
Ikke miljøgodkendt landbrug	Det samme som overfor.
Generelt	
Vilkårstekst: ingen	

Vej

Fokuspunkter	Bemærkninger
Overkørsel	Meddeles separat til indbygning i råstoftilladelse
Jordvold	
Adgangsvej	Forslag om indkørsel fra øst og tung udkørsel mod vest
Natura 2000	
Generelt	
Vilkårstekst:	

Bilag 8 Udtalelse fra Museum Sønderjylland

LandboSyd

Att.: Britt Bjerre Paulsen

Dato: 06.03.2019

Museum Sønderjylland - Arkæologi Haderslev | Sagsnr: 19/5679-8.1.12

Arkæologisk udtalelse vedr. lertagning og etablering af minivådområde på matr. 32A, Bovrup ejerlav, Varnæs (Aabenraa kommune).*Arkæologisk udtalelse i henhold til Museumslovens § 25:*

Museum Sønderjylland - Arkæologi Haderslev har modtaget en forespørgsel vedrørende ovennævnte projekt og har foretaget arkivalisk kontrol og arkæologisk vurdering af projektområdet.

Efter det oplyste skal der etableres et vådområde på ca. 0,5 – 0,75 ha på projektområdet. Dette areal skal efter det oplyste fortrinsvis placeres på den lavest liggende del af området. Desuden ønsker bygherre at plante skov på restarealerne nord og syd for bassinet. Det er oplyst også, at da stort set hele matriklen ligger i råstofområde (lergravningsområde), skal leret på matriklen afgraves, før anlægget af bassinet og tilplantningen kan ske. Bygherre har derfor bedt om en udtalelse for lertagning på hele matriklen, der dækker et areal på ca. 3,4 ha.

Matriklen(projektområdet) ligger i højtliggende, let bølget terræn med små vandhuller og vandløb på Bovrup mark, umiddelbart syd for den meget markante bakketop, Brokbjerg. Omkring Brokbjerg og projektområdet er der registreret flere væsentlige, jordfaste fortidsminder. Øst for projektområdet er registreret et fund af to flintøkser fra stenalderen – et tegn på aktivitet i stenalderen (sb. 48, Varnæs sogn). Sydvest for området er der i 2011 udgravet spor af hustomter fra ældre jernalder (HAM 5165 Kiding – sb. 97 Felsted sogn). Nord for området er der i forbindelse med et vejanlæg udgravet en gravhøj med et dyssekammer fra bondestenalder. Ved gravhøjen fremkom også flere grave fra bondestenalder samt flere gravpladser med brandgrave fra ældre og yngre jernalder. Endelig fremkom også spor efter bebyggelse fra ældre og yngre jernalder (sb. 45, Varnæs sogn)(se kortbilag). Vi ved desuden af erfaring, at man i forhistorien foretrak at placere sin bebyggelse højt i terrænet og tæt ved vand – netop som projektområdet er placeret.

På baggrund af ovenstående er det Museets vurdering, at der er høj **risiko** for at træffe på væsentlige, jordfaste fortidsminder ved muldafrømning og lertagning på projektområdet. Museet anbefaler derfor, at der foretages en forundersøgelse af matriklen forud for muldafrømning og lertagning. Da projektområdet er over 5.000 m², skal udgifterne til forundersøgelsen - jf. Museumslovens § 26.2 – afholdes af Bygherre.

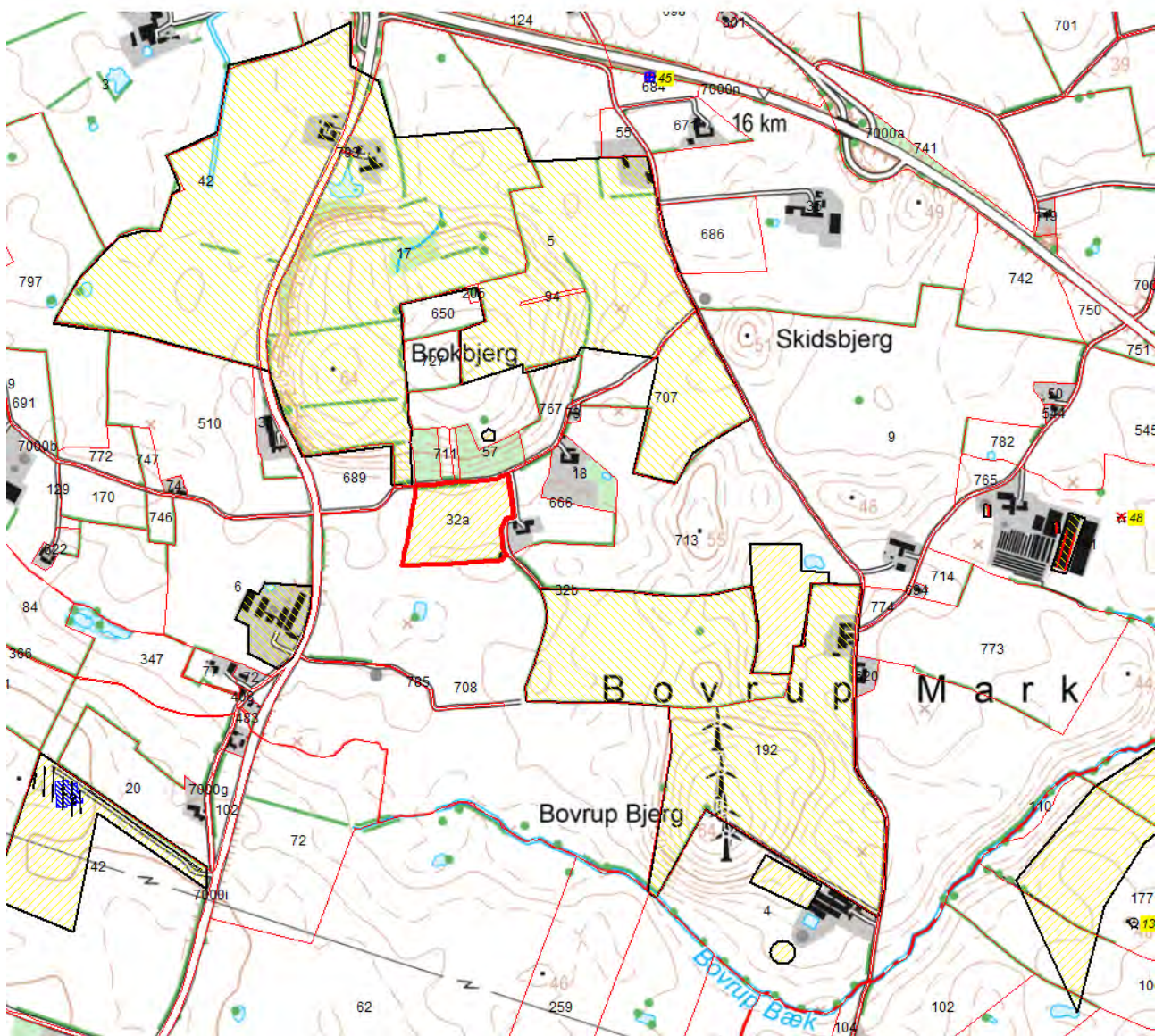
Hvis forundersøgelsen viser, at der findes fortidsminder på området, skal disse udgraves, inden de ødelægges ved anlægsarbejdet. I nogle tilfælde er det dog muligt at ændre ved jordindgrebet, så en udgravning ikke bliver nødvendig. Er det ikke muligt, vil udgravningen skulle finansieres af Bygherre.

Både de kendte og ukendte jordfaste fortidsminder er omfattet af museumslovens § 27. Derfor skal man, hvis man ved anlægsarbejde støder på et fortidsminde, straks indstille arbejdet i det omfang, det berører fortidsmindet, og tilkalde Museum Sønderjylland - Arkæologi Haderslev.

Museum Sønderjylland - Arkæologi Haderslev udarbejder gerne ved henvendelse fra bygherre budget og tidsplan for en forundersøgelse af området. Henvendelse til Per Ethelberg: 65 370 816 eller Mads Leen Jensen: 65 370 821.

Med venlig hilsen
ANNE BIRGITTE SØRENSEN
MUSEUMSINSPEKTØR
D +45 65 370 831
ANSR@MSJ.DK
PLANER@MSJ.DK

Kortbilag til 19/5679-8.1.5 Vedr. lertagning og etablering af minivådområde på matr. 32A, Boverup ejerlav, Varnæs (Aabenraa kommune). Projektområdet er markeret med rød kontur. Fortidsminderne er markeret med numre på gul eller rød baggrund. Arkæologiske områder er markeret med blå skrånkraving.